

Zbor Žilincov

Založenie zboru

Zbor Žilincov bol založený dňa 9. októbra 1990, po vernisáži výstavy fotografií „Premeny Žiliny VI“ (konala sa na prízemí ľavého krídla Domu odborov, na Námestí Ľudovíta Štúra v Žiline) a to na tradičnom posedení, na ktoré autori cyklu týchto výstav Ing. Miroslav Pfliegel, CSc. (autor fotografií) a Ing. Gustáv Krušínský (autor textu) v predchádzajúcich rokoch pozývali starších, všeobecne vážených občanov mesta Žilina, ktorí sa na vernisážach zúčastňovali.

S myšlienkou založiť „Radu starších Žilincov“ ako spolok verejnosťou mesta uznávaných občanov Žiliny starších ako 50 rokov, ktorí majú trvalý pobyt v meste minimálne 25 rokov, prišiel Ing. Gustáv Krušínský. V septembri 1990 vypracoval návrh stanov pripravovaného spolku a následne túto myšlienku prekonzultoval s Ing. Miroslavom Pflieglom, CSc., ktorý s jeho zámerom súhlasil. Takáto „Rada“ by podľa Ing. G. Krušínskeho mohla spolupracovať s vedením mesta a poradiť mu v niektorých záležitostiach týkajúcich sa Žiliny.

Vzhľadom na skutočnosť, že po páde komunistického režimu v Československu, autor textu predchádzajúcich cyklov výstav fotografií „Premeny Žiliny I-V“ Ing. G. Krušínský zastával v roku 1990 funkciu podpredsedu Mestského národného výboru v Žiline (predsedom MsNV v tomto období bol Ing. Emil Lacko, CSc.), posedenie po vernisáži výstavy sa nekonalo v Hoteli Slovakia, ako tomu bolo v rokoch 1988 a 1989, ale v jeho kancelárii na 2. poschodí pravého krídla Domu odborov, kde MsNV v tom čase sídlil.

Pomenovanie „Zbor“ na tomto posedení rezolútne presadil všeobecne uznávaný Žilinec JUDr. Ernest Žabkay, ktorému sa slovo „Rada“ nezдало byť dost' honosné. JUDr. E. Žabkay zároveň doplnil a právnický preštylizoval návrh stanov, ktorý zúčastneným prečítal Ing. G. Krušínský. Na podnet JUDr. E. Žabkaya bola tiež znížená pôvodne navrhovaná nutná dĺžka trvalého pobytu v Žiline pre členov „Zboru“ z 25 na 20 rokov a taktiež bol znížený vek jeho mimoriadnych členov zo 45 na 40 rokov.

Účastníci posedenia starší ako 50 rokov potom za členov „Zboru starších Žilincov“ zvolili právnika JUDr. Ernesta Žabkaya, spisovateľa Jána Frátrika a jeho brata Ignáca, nazývaného „Moko“, akademického maliara Mojmíra Vlkolačka, niekdajšieho riaditeľa Výskumného ústavu textilnej chémie v Žiline Ing. Štefana Massányiho a fotografa Štefana Martona. Súčasne však na podnet JUDr. E. Žabkaya, ktorý riadil akt prijímania členov spolku, prijali do „Zboru starších Žilincov“ ako mimoriadnych členov (vo veku od 40 do 50 rokov) tiež riaditeľa Štátneho okresného archívu v Žiline prom. hist. Petra Štánskeho, archeológa Považského múzea v Žiline prom. hist. Jozefa Moravčika, Ing. Gustáva Krušínskeho, Ing. Miroslava Pfliegla, CSc. a colníka Libora Závodského, ktorý každoročne zanietene pomáhal pri inštalácii cyklu výstav fotografií „Premeny Žiliny“.

Členovia „Zboru starších Žilincov“, ktorí mali viac ako 50 rokov následne za predsedu „Zboru“ jednomyselne zvolili zanieteneho žilinského patriota JUDr. Ernesta Žabkaya. Na jeho návrh sa potom z názvu „Zbor starších Žilincov“ vypustilo slovo „starších“ ako zbytočné.

JUDr. E. Žabkay neskôr zabezpečil zaregistrovanie „Zboru Žilincov“ ako občianskeho združenia na Ministerstve vnútra Slovenskej republiky v Bratislave.

Pre doplnenie je nutné uviesť, že Štefan Marton, Ignác „Moko“ Frátrik a tiež Libor Závodský sa na ďalšej činnosti novozaloženého občianskeho združenia nezúčastňovali, a tak sa po niekoľkých rokoch začalo uvádzať, že zakladateľmi „Zboru Žilincov“ boli členovia jeho prvého predsedníctva (zvoleného koncom roku 1991) a to: JUDr. Ernest Žabkay – predseda, Ing. Štefan Massányi – tajomník, Ján Frátrik, Ing. Gustáv Krušínský, Ing. Miroslav Pfliegel, CSc. a akademický maliar Mojmír Vlkolaček. Ich fotografie ako „Zakladateľov Zboru Žilincov“ boli uverejnené v útlej publikácii Zbor Žilincov 1990 – 2005, 15 rokov činnosti“, ktorú EDIS-vydavateľstvo Žilinskej univerzity v Žiline vydalo v októbri 2005.

Do neobsadenej funkcie podpredsedu Zboru Žilincov bol na mimoriadnom zasadnutí ZŽ konanom dňa 2. apríla 1992 jednomyseľne zvolený novoprijatý člen občianskeho združenia Ing. Emil Lacko, CSc., bývalý prvý muž Žiliny (predseda MsNV) po páde moci komunistov. Ďalší dvaja kandidáti na túto funkciu akademický maliar Mojmír Vlkolaček a MUDr. Jozef Grossmann sa pred voľbami vzdali svojej kandidatúry.

Emblém „Zboru Žilincov“ neskôr vyhotovil akademický maliar Mojmír Vlkolaček. Pri jeho tvorbe sa inšpiroval novšími barokovými klenbami pôvodne neskororománskeho Kostola sv. Štefana–kráľa na Dolných Rudinách, pochádzajúceho pravdepodobne z prvej tretiny 13. storočia, najstaršej stavebnej pamiatky v pôvodnom katastri mesta Žilina.

Stanovy boli schválené na zakladajúcom zasadnutí Zboru Žilincov 9. októbra 1990 a zaregistrované Ministerstvom vnútra SR 26. 11. 1991. Inovované boli v rokoch 1995 a 1999.

§ 2

Zásady a cieľ činnosti

Cieľom činnosti Zboru Žilincov je zachovať neopakovateľný GENIUS LOCI SOLNENSIS Žiliny u jeho obyvateľov a vo svete hlavne

- pôsobením, aby identita mesta a jeho historický charakter sa zachovali v novodobom, demokratickom rozvoji, a aby sa u občanov prehlbovala láska k svojmu mestu, domovine a k povolaniu,
- združovaním osobností s morálnou autoritou, ktorí sa snažia o rozvoj Žiliny, sú všeobecne vážení medzi občanmi a sú schopní zblížovať obyvateľstvo mesta s odkazmi našich predkov v jeho novodobom rozvoji,
- prezentovaním významných osobností, udalostí a inštitúcií mesta z dávnej minulosti a prítomnosti, zaslúžilých o jeho dobrú povesť a kultúrny i civilizačný rozvoj,
- aktívnym zúčastnením sa na vzdelávacích, výchovných a spoločenských podujatiach, v publicistike, v médiách a vo všetkých prostriedkoch kontaktu s občanmi pôsobiť na zabezpečenie realizácie cieľa Zboru Žilincov v prospech nášho historického mesta Žilina.

Úprava z roku 1999

Hlavní zakladatelia Zboru Žilincov:

Ernest Žabkay, Ján Frátrik, Štefan Massányi, Gustáv Krušínský, Miroslav Pfliegel, Mojmír Vlkolaček.

Predsedovia Zboru Žilincov v postupnosti:

JUDr. Ernest Žabkay

Ing. Štefan Massányi

Ing. Miroslav Pfliegel, CSc.

Členská základňa Zboru Žilincov:

Členovia sa zoskupujú do odborných sekcií – histórie, umenia, architektúry a osvetu, ako aj do odborných komisií pre súťaže škôl, slávnostnú akadémiu, nakladateľstvo, tvorbu monografií História Žiliny, pamätných tabúl a artefaktov a pod.

Od roku 2000 pre plánovanie a riadenie činnosti Zboru Žilincov boli zavedené „Osobné ročné projekty“ ponúknuté jednotlivým členom, resp. samostatnými členmi. Ich plnenie je predmetom hodnotenia každého člena samostatne.

Členovia zboru v abecednom poradí:

1. Bajová Nadežda, Ing. *27.4.1935, riadna členka, vedúca sekcie osvetu
2. Bálik Martin, Mgr., *19.9.1929, čestný člen
3. Balkóciová Mária, Mgr., *15.9.1947, riadna členka
4. Berger Ladislav, prof., RNDr., Dr.h.c., *7.11.1910, †4.5.2008, čestný člen
5. Blahovec Ján, Mgr., *6.8.1954, riadny člen
6. Brezány Dušan, MVDr., *19.3.1933, riadny člen, vedúci odboru monografií
7. Cenková Klára, Mgr., *28.6.1946, riadna členka
8. Dvorecký Andrej, *30.11.1929, riadny člen
9. Feiler Jozef, *27.7.1953, riadny člen
10. Figura Ján, Mgr., *21.1.1920, †5.8.2004, riadny člen
11. Frátrik Ján, Mgr., *9.10.1919, †31.7.2000, zaslúžilý člen
12. Gavalec Martin, MUDr., *21.1.1920, †25.2.1997, riadny člen
13. Gantner Ivan, doc. Ing., CSc., *14.5.1929, †15.9.2009, riadny člen
14. Gaža Ivan, Ing., *26.7.1940, riadny člen
15. Grosmann Jozef, MUDr., *15.3.1921, †30.9.2007 zaslúžilý člen
16. Harant Michal, prof., RNDR., *10.7.1920, †18.7.1995, riadny člen
17. Heinrich Ferdinand, Ing., *1.4.1920, †8.11.1998, riadny člen
18. Hollý Emil, JUDr., *10.11.1925, riadny člen, predseda revíznej komisie
19. Horánsky Štefan, Ing., *20.8.1919, †14.11.1995, riadny člen

20. Horecký Zdeno, akad. maliar, *27.11.1930, riadny člen
21. Hricek Jozef, Mgr., *9.5.1935, riadny člen, podpredseda zboru
22. Hubková Jaroslava, PhD., *17.3.1950, riadna členka, tajomníčka zboru
23. Chmela Slavomír, majster športu, *18.8.1932, riadny člen
24. Chmelár Vladimír, Ing., *8.8.1922, †3.3.2010, čestný člen
25. Janček Ivan, RNDr., CSc., *14.6.1921, †3.8.1996, riadny člen
26. Jeřábek Jaroslav, prof., Ing., Dr.h.c., DrSc., *6.12.1921, †8.10.1997, riadny člen
27. Kállay Anton, Mgr., *10.6.1928, †28.12.2010, riadny člen
28. Kavková Anna, PhD., *24.7.1925, riadna členka – uvoľnená v r. 1998
29. Klapita Marian, PhD., *12.9.1936, †9.4.1992, riadny člen
30. Košecký Ján, Mgr., *27.9.1914, †5.2.2000, riadny člen
31. Košnár Miroslav, Mgr., *6.7.1938, riadny člen – uvoľnený v r. 1999
32. Krakovský Tibor, *15.11.1922, †5.3.2014, čestný člen
33. Kráľ Fero, akad. maliar, *12.5.1919, †15.11.2008, zaslúžilý člen
34. Krušínský Gustáv, Ing., *4.7.1946, riadny člen, podpredseda Zboru Žilincov
35. Krušínský Štefan, Ing. arch., *22.7.1940, riadny člen
36. Lacko Emil, Ing., CSc., *24.1.1928, †24.2.2004, riadny člen
37. Lajda Stanislav, akad. maliar, *17.7.1959, riadny člen
38. Marsina Richard, prof., Dr.h.c., RNDr., DrSc., *4.5.1923, čestný člen
39. Massányi Štefan, Ing., *2.7.1925, riadny člen, čestný predseda zboru
40. Mazúr Milan, Mgr., *13.9.1954, riadny člen
41. Mazúr Peter, MUDr., *27.7.1954, riadny člen
42. Mecková Viera, Ing. arch., *6.9.1933, riadna členka
43. Meliš Ivan, Ing., arch., *22.10.1927, †23.2.2003, riadny člen
44. Mlichová Lida, *9.10.1940, riadna členka
45. Mlynárčik Alex, akad. maliar, *14.10.1934, čestný člen
46. Moravčík Jozef, Mgr., *24.1.1944, riadny člen, ved. sekcie história, vystúpil v r. 2008
47. Ničík Peter, Ing., Mgr. *
48. Ondruš Ladislav, Plk. Ing. *

49. Oravec Milan, Mgr., Art., ArtD. *
50. Pfliegel Miroslav, Ing., CSc., *28.8.1946, riadny člen, predseda zboru
51. Poradovský Karol, MUDr., prof., DrSc., *26.2.1916, †19.5.2002, čestný člen
52. Prikryl L.V., RNDr., CSc., *14.6.1934, riadny člen, vystúpil v r. 2008
53. Revajová Antonia, *5.11.1948, riadna členka
54. Roháček Viliam, Mgr., *29.2.1932, †15.2.2008, čestný člen
55. Rosický Tomáš, *22.11.1942, †15.11.2002, riadny člen
56. Ryšavý L. Vavro, Mgr., *4.3.1911, †11.10.1997, čestný člen
57. Šlopek Viliam, Ing. arch., *6.3.1941, riadny člen, vedúci sekcie architektúry
58. Štánsky Peter, Mgr., *31.1.1945, riad. člen, ved. odboru súťaže škôl, vystúpil v r. 2008
59. Stuchl Antonín, Ing., arch., *15.11.1921, zaslúžilý člen
60. Šulik Anton, *23.3.1931, †11.1.1999, riadny člen
61. Šupka Vladimír, *30.1.1928, čestný člen
62. Talikadze Marta, Mgr., *5.10.1946, riadna členka, hospodárka zboru
63. Toman Stanislav, Ing. arch., *2.6.1936, riadny člen
64. Urban Bohumil, Mgr., *30.1.1935, čestný člen
65. Vlkolaček Mojmír, akad. maliar., *26.12.1915, †25.10.2007, zaslúžilý člen
66. Vrtílek Jan, umelecký knihár, *12.12.1906, †17.3.2000, zaslúžilý člen
67. Žabkay Ernest, JUDr., *17.9.1910, †8.6.1996, zaslúžilý člen, čestný predseda zboru

Stručné životopisy členov:

Ing. Nadežda Bajová, nar. v roku 1935. Vyštudovala Vysokú školu chemicko-technologickú v Prahe, špecializácia analytická chémia. Pracovala v Geologickom prieskume Žilina pri zavádzaní nových analytických metód do praxe a pri rozbere minerálnych vôd Slovenska, potom pôsobila v Dome techniky SVTS Žilina a neskôr vo firme Educo-centrum Organizátorka výchovno-vzdelávacej činnosti v oblasti životného prostredia a organizátorka kultúrno-osvetových podujatí, podnikateľka, iniciátorka založenia a spoluorganizátorka Skladateľskej súťaže Adama Plintoviča, tajomníčka Zboru Žilincov (2010-2013) a vedúca Sekcie literatúry a osvetu ZZ.

Mgr. **Martin Bálik**, nar. v roku 1929. Študoval výtvarnú výchovu na Pedagogickej fakulte UK, monumentálne sochárstvo kameň – drevo na Vysokej škole výtvarných umení a bábkarské výtvarníctvo na Divadelnej akadémii múzických umení v Prahe. Vlastní jedinečný patent na rozprávkovú postavu Žabiaka (princíp mechanizmu vystreľovacieho dáždника. Zasunutím držadla sa Žabiak okamžite pred očami divákov premení na krásneho Princa). Vytvoril vyše stovky výtvarných scén a množstvo jednotlivých súčastí scén podľa požiadaviek divadiel. Člen poradného zboru, ktorý skolil divadelníkov. Desaťročia

spolupracuje s Dramatickým odborom ZUŠ v Žiline. Prestížna cena Genius loci Solnensis mu bola udelená v roku 2005 za tvorbu nových princípov v technológii výroby bábok, ich javiskového priestoru a uplatnenia; za zavádzanie nových prístupov vo výchove mládeže v školách a na divadelných scénach Žiliny.

Mgr. Mária Balkóciová, nar. v roku 1947, vyštudovala odbor knihovníctvo – polonistika na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, pôsobila ako vedúca metodického oddelenia Okresnej knižnice v Žiline, inšpektorka pre knižnice na odbore kultúry ONV v Žiline, riaditeľka Žilinskej knižnice (1989 – 2003, pod jej vedením sa vyprofilovala na modernú, až nadregionálnu knižnicu, čo sa týka pracovných a reprezentačných priestorov, poskytovania knižničných služieb a kreovania spoločenského života), publicistka, spoluautorka dvoch učebníc pre neprofesionálnych knihovníkov.

Prof. RNDr. Ladislav Berger, Dr.h.c., nar. v roku 1910, zomrel 2008. Vyštudoval Prírodovedeckú fakultu UK v Bratislave. Pedagogická (profesor s aprobáciou matematika, deskriptívna geometria a kreslenie) a športová osobnosť, amatérsky výtvarník, Čestný občan mesta Žilina, Čestný člen Zboru Žilincov, zaslúžilý tréner (vychoval reprezentantov ČSR v ľahkej atletike), tajomník futbalového oddielu ŠK Žilina, predseda volejbalového i ľahkoatletického oddielu, ústredný rozhodca ľahkej atletiky. Člen jednoty slovenských matematikov a fyzikov (v r. 1969 uviedol do života Celoslovenskú konferenciu slovenských matematikov v Jasnej – Matematická Jasná), držiteľ mnohých spoločenských ocenení. Titul Dr.h.c. udelený Žilinskou univerzitou za celoživotný osobný prínos k rozvoju slovenskej vedy a vzdelanosti, Veľká medaila sv. Gorazda (Min. školstva SR). Laureát Prestížnej ceny ŽŽ Genius loci Solnensis za pedagogickú a trénerskú činnosť v Žiline.

Mgr. Ján Blahovec, nar. v roku 1954, vyštudoval žurnalistiku na UK Bratislava, študoval herectvo na VŠMU, člen Vojenského umeleckého súboru Západného vojenského okruhu Tábor, člen Slovkoncertu Bratislava, scenárista, metodik, profesionálny recitátor, televízny a rozhlasový redaktor a moderátor. Jeho hlas je súčasťou asi 50 dokumentárnych filmov, najmä z oblasti severného Slovenska. Pracoval v štátnej správe i v samospráve. Rečník Mesta Žilina na spoločenských obradoch. Autor knižiek Periodická tlač a elektronické masmédiá v Žiline, Slovenská krajina (žilinský denník 1929-1933) a príručky Recitátor v základoch svojej práce. Lektor Inštitútu vzdelávania Ministerstva vnútra SR v Bratislave v oblasti komunikácie vo verejnej správe. Člen Predsedníctva ŽŽ a Sekcie literatúry a osvetu.

MVDr. Dušan Brezany, nar. v roku 1935, veterinárny lekár, vedúci Okresného izolátu TBC (1959), vedúci oddelenia a zástupca riaditeľa Štátneho veterinárneho ústavu na úseku klinickej a laboratórnej diagnostiky s ťažiskom epizootológie pre 9 okresov severozápadného Slovenska, člen Vedeckej rady pre laboratórnu a klinickú diagnostiku ČSR, člen Československej lekárskej spoločnosti J. E. Purkyně a Slovenskej lekárskej spoločnosti, publicista, divadelník, majster stredoslovenského a východoslovenského kraja v športovej gymnastike, člen Jazdeckého oddielu Vysokej školy veterinárnej Košice, organizátor karavaningu v Žiline, činný v Združení na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím. Zastupuje ŽŽ v Ekuze.

Mgr. Klára Cenková, nar. v roku 1946, študovala hru na klavíri na Konzervatóriu v Žiline, kde po absolútoriu začala pôsobiť ako učiteľka hudby. Psychológiu vyštudovala na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave a hudobnú vedu na Filozofickej fakulte Univerzity Jana Evangelistu Purkyně v Brne. Na Konzervatóriu v Žiline pôsobila nepretržite až do dôchodku a vyučovala dejiny hudby, historicko-estetický seminár, psychológiu, povinný klavír a iné predmety. Zástupkyňa riaditeľa a potom riaditeľka Konzervatória v Žiline (1989 – 1995).

Andrej Dvorecký, nar. v roku 1929, vedúci pracovník v oblasti komunálneho hospodárstva, riaditeľ Mestského stavebného podniku v Žiline, dorastenecký majster Slovenska v hokeji, reprezentant Žiliny v tenise, spoluzakladateľ žilinskej hádzanej, dlhoročný člen Horskej služby v Malej Fatre a spoluzakladateľ jej Klubu seniorov. Držiteľ strieborného odznaku Horskej služby, predseda Oblastnej organizácie Konfederácie politických väzňov Slovenska v Žiline. Zaslúžil sa o obnovenie štítových fasád domov na Mariánskom námestí. Zaslúžilý občan mesta Žilina. Člen Predsedníctva Zboru Žilincov.

Jozef Feiler, nar. v roku 1953 v Košeci, okres Ilava. Vyštudoval Strednú priemyselnú školu elektrotechnickú, neskoršie pracoval v ekonomickej oblasti v doprave. Od roku 1970 býva v Žiline. V roku 2005 založil webovú stránku Žilina Gallery, ktorá sa venuje propagácii mesta a okolia. Na stránke je umiestených viac ako 30 tisíc fotografií, rozdelených do rôznych sekcií a podsekcii. Mnohé textové časti pod fotografiami sú od renomovaných žilinských historikov. Webová stránka, ojedinelého rozsahu na Slovensku, slúži nielen návštevníkom mesta, ale hlavne Žilinčanom, študentom a žiakom. Návštevnosť súkromnej webstránky je asi 400 000 návštevníkov ročne.

Mgr. **Ján Figura** st., nar. v roku 1924, zomrel 2004. Aktívny „bojovník za práva hudobnej kultúry“. Pedagóg. Vyštudoval Hudobnú fakultu VŠMU v Bratislave, odbor flauta. V roku 1958 založil Orchester mesta Žiliny, ktorý sa vyvinul na Symfonický orchester mesta Žiliny. Na jeho základoch vznikol v roku 1974 Štátny komorný orchester Žilina a riaditeľom sa stal Ján Figura st. Organizoval päťročnú rekonštrukciu Domu umenia Fatra ako sídla ŠKO. Vybudovali sa aj nové, nevyhnutné spoločenské a technické priestory, inštaloval sa organ. Zrekonštruovaný DUF bol otvorený v r. 1989. Ján Figura st. bol aj riaditeľom LŠU v Žiline a profesorom Konzervatória v Žiline. V r. 1998 mu bola udelená Prestížna cena Genius loci Solnensis.

Mgr. **Ján Frátrik**, nar. v roku 1916 v Žiline. Pedagóg, básnik katolíckej moderny, presahujúci myšlienkovú hranicu Slovenska, prekladateľ nemeckej a francúzskej poézie. Vysokoškolské štúdiá ukončil na Pedagogickej fakulte v Bratislave (1946 -1949). Hudobné vzdelanie (hru na husle) absolvoval v roku 1955 u profesora A. Vrtela v Bratislave. Po získaní odbornej pedagogickej kvalifikácie od roku 1941 učil na viacerých stredných a odborných školách, a aj na Jazykovej škole v Žiline. Ako člen speváckeho zboru slovenských učiteľov precestoval celú Európu, čo sa odrazilo i v jeho tvorbe. Niekoľko rokov bol kronikárom mesta Žilina. V rokoch 1949-1951 pracoval na KNV - odbore školstva v Žiline ako referent pre umenie, ochranu pamiatok a prírody. Roku 1976 odišiel do dôchodku. Prvé básne publikoval koncom tridsiatych rokov v časopisoch Elán, Tvorba, Verbum, Slovenské pohľady a Kultúra. Knižne debutoval v roku 1941 zbierkou básní „Vám, rodni moji“, potom sa publikačne nadlho odmlčal. Ďalšie knihy mu vyšli až po štvrtstoročí, po prečkaní najťažších rokov komunistickej ideológie. Popri básnickej tvorbe sa venoval aj teórii literatúry. Za svoju všestrannú a bohatú činnosť dostal mnohé vyznamenania a uznania. V roku 1967 získal literárnu Cenu mesta Žiliny za zbierku básní Kamenný vzdych. V roku 1969 Cenu a Striebornú medailu J. A. Komenského za dielo Moderné postupy pri rozbere verša na Uhersko-brodských dňoch, Pamätnú medailu v roku 1968, čestný titul Zaslúžilý učiteľ v roku 1970, jubilejnú plaketu k 50. výročiu Speváckeho zboru slovenských učiteľov. V roku 1981 mu Rada MsNV udelila pamätnú medailu "Zaslúžilý občan mesta". Bol spoluzakladateľom Zboru Žilincov (1990). V roku 1996 dostal Pamätnú listinu Zboru Žilincov za významnú literárnu činnosť venovanú Žiline a Mesto Žilina mu udelilo svoje najvyššie vyznamenanie Čestné občianstvo. Zomrel 31. júla 2000.

Doc. Ing. **Ivan Gantner**, CSc., nar. v roku 1929. Chemik, vysokoškolský pedagóg, vedec - výskumník, autor viacerých autorských osvedčení a patentov. Študoval chemické inžinierstvo v Prahe a v Bratislave. Šestnásť rokov pracoval vo výskume v Považských chemických závodoch Žilina, potom na Strojníckej fakulte Vysokej školy dopravy a spojov v Žiline. Vychoval odborníkov v oblasti aplikácie plastov. Vlastnil 22 autorských osvedčení a patentov. Bol zborovým dozorcóm Žilinského evanjelického cirkevného zboru a potom aj Turčianskeho seniorátu. Bol aj správcóm Nadácie Jana Amosa Komenského. Laureát Prestížnej ceny ZŽ Genius loci Solnensis 2000. Zomrel v r. 2009.

MUDr. **Martin Gavalec**, nar. v roku 1920. Primár interného oddelenia žilinskej nemocnice (22 rokov), vynikajúci diagnostik, dlhodobý okresný internista, čestný člen výboru Slovenskej internistickej spoločnosti, člen Európskej internistickej spoločnosti. Dlhoročný predseda žilinského klubu Spolku lekárov Slovenska. Jeho busta v areáli nemocnice bola slávnostne odhalená 11. novembra 1998. Prestížna cena Genius loci Solnensis mu bola udelená in memoriam v roku 2000 za významnú prácu na výstavbe interného pavilónu žilinskej nemocnice, za výchovu novej generácie internistov pre žilinský región a za spoločensky obetavú činnosť lekára. Zomrel v r. 1997.

Ing. **Ivan Gaža**, nar. v roku 1940, geodet, Vyštudoval Zememeračskú fakultu ČVUT Praha, pracoval v Geodézii, n. p. Žilina, vedúci odboru výstavby ONV v Žiline, prednosta (zakladajúci) Okresného úradu v Žiline, prednosta Katastrálneho úradu v Žiline, pedagogická a prednášateľská činnosť na Strednej priemyselnej škole stavebnej v Žiline, Žilinskej univerzite a v rámci VTS, člen Národnej zemepisnej spoločnosti USA, držiteľ kvalifikácie patentový zástupca (vynálezy, objavy), odborník v oblasti filatelie, publicista, člen Sekcie literatúry a osvetu ZŽ, člen Revíznej komisie ZŽ.

MUDr. **Jozef Grossmann**, nar. v roku 1921. Študoval na lekárskej fakulte vo Viedni a v Bratislave. Primár detského oddelenia žilinskej nemocnice, krajský pediater, pedagóg, publicista, Čestný občan mesta Žilina, člen Poradného zboru Hlavného odborníka starostlivosti o dieťa na Slovensku, čestný člen Slovenskej lekárskej spoločnosti v Bratislave, čestný člen Slovenskej pediatrickej spoločnosti, vedecký sekretár Spolku lekárov v Žiline, držiteľ Zlatej medaily „Propter merita“ a pamätnej medaily J. B. Guotha, zakladateľa Spoločnosti lekársko-slowanské v Pešti, čestný člen Solidas honoris causa, zaslúžilý člen Zboru Žilincov a držiteľ jeho Prestížnej ceny Genius loci Solnensis za zásluhy pri projektovaní, založení a vedení novorodeneckého oddelenia v Žilinskej nemocnici a za aplikáciu najmodernejších poznatkov v odbore moderná pediatria. Zomrel v r. 2007.

Prof. RNDr. **Michal Harant**, nar. v roku 1920. Vyštudoval Prírodovedeckú fakultu UK v Bratislave a neskôr sa ako docent stal jej dekanom. Spoluzakladateľ vedného odboru na Slovensku – inžinierska hydrogeológia. V päťdesiatych rokoch sa zaoberal problematikou „En – rozmernej geometrie“, ktorá bola základom zložitých počítačových systémov. Vedúci Katedry matematiky a deskriptívnej geometrie VŠD v Žiline. Mal zásluhy na presídlení VŠD z Prahy do Žiliny a na jej rozvoji. Tri roky pôsobil ako československý expert matematiky a deskriptívnej geometrie na Univerzite v Káhire vo funkcii vedúceho katedry (tam ho poslal normalizačný režim ako nepohodlného). Na jeho vedecko-odbornú činnosť poukazuje do 100 jeho prác, článkov a publikácií. 40 vedeckých štúdií publikoval v domácich i zahraničných odborných i vedeckých časopisoch. Vynikajúci organizátor, mimoriadny pedagóg. Spoluzakladateľ slovenského výboru legendárnej Jednoty slovenských matematikov a fyzikov. Čestný predseda Jednoty slovenských matematikov a fyzikov. Držiteľ Zlatej medaily Matematicko-fyzikálnej fakulty UK. Prestížna cena Genius loci Solnensis mu bola udelená in memoriam v roku 2000. Zomrel v r. 1995.

Ing. **Ferdinand Heinrich**, nar. v roku 1920. Začal študovať na Vysokej škole zemédelskej v Brne a štúdium dokončil na Vysokej škole technickej, odbor lesného inžinierstva v Bratislave. Pracoval v lesnej dohliadacej službe v Poprade, Revúcej a v Bardejove, potom prestúpil do Lesoprojektu v Košiciach, v Žiline a v Piešťanoch. V roku 1984, už na dôchodku, bol požiadaný MsNV v Žiline o pomoc pri budovaní žilinského Lesoparku. Striedavo preto pracoval v Technických službách Žilina (dal detským ihriskám a zóne zdravia originálny a ucelený systém) a v Štátnych lesoch Žilina, pričom projekt Lesoparku úspešne upravoval podľa vlastných poznatkov a nápadov (kvôli nedostatku mestských financií), za čo mu bola udelená medaila Budovateľ mesta. Zomrel v r. 1998.

JUDr. **Emil Hollý**, nar. v roku 1925, vyštudoval Právnickú fakultu SU v Bratislave (zameranie medzinárodné právo), podnikový právnik, asistent riaditeľa Váhostavu Žilina, vedúci personálneho odboru Pozemné stavby Žilina, 25 rokov pôsobil bezplatne v odborárskej poradni (pracovné právo) a neskôr i v charitnej právnej poradni (Charita v Žiline), predseda redakčnej rady podnikového týždenníka Váhostav, publicista, autor 6 poviedok pod názvom Zo spomienok právnika, predseda revíznej komisie ZŽ.

Akad. mal. **Zdeno Horecký**, nar. v roku 1930, maliar, grafik, kresliar, autor monumentálne – dekoratívnej tvorby v architektúre, zakladajúci člen Skupiny Mikuláša Galandu, pedagóg, spoluzakladateľ Eudovej školy umenia v Žiline, starosta Umeleckej besedy slovenskej v Bratislave, dobrovoľný člen Horskej služby Malá Fatra. Uskutočnil desiatky samostatných a spoločných výstav doma a v zahraničí. Organizátor medzinárodných sochárskych sympózií v Terchovej a medzinárodných maliarskych plenérov v Zázrivej. Jedenásť rokov tvoril v bývalej Juhoslávii na ostrove Sv. Stefan a Počitelj. Od roku 1978 žije a tvorí v Bratislave. Publicista. Laureát prestížnej ceny ZŽ Genius loci Solnensis a Ceny mesta Žilina za významný prínos pre rozvoj výtvarného umenia v Žiline a na Slovensku.

Ing. **Štefan Horánsky**, nar. v roku 1919, zomrel v r. 1995.

Mgr. **Jozef Hricek**, nar. v roku 1935, pedagóg, výtvarník, riaditeľ školy, publicista, iniciátor založenia a potom aj predseda Výtvarného klubu pri Dome odborov v Žiline, člen Združenia výtvarných umelcov stredného Slovenska a Umeleckej besedy slovenskej, člen Poradného zboru pre amatérskych výtvarníkov pri Osvetovom ústave v Bratislave, lektor Krajského osvetového strediska v Banskej Bystrici a Okresného osvetového strediska v Žiline v oblasti výtvarnej tvorby. Uskutočnil 16 autorských výstav a zúčastnil sa desiatok kolektívnych výstav doma i v zahraničí. Majster Prešovského kraja vo futbale a volejbale, vysokoškolský majster Slovenska vo futbale a tretí na Majstrovstvách Československa vo futbale. Známy principiálnym, odmietavým postojom k okupácii Československa vojskami Varšavskej zmluvy v roku 1968. Laureát PC ZŽ Genius loci Solnensis. Podpredseda a vedúci Sekcie umenia ZŽ.

PhDr. **Jaroslava Hubková**, nar. v roku 1950 v Žiline. Vyštudovala Filozofickú fakultu UK Bratislava, odbor knihovníctvo, informatika. Detstvo a mladosť prežila v Čechách. V roku 1970 sa vrátila do Žiliny. 15 rokov pracovala v Okresnej knižnici v Žiline, venovala sa predovšetkým práci s deťmi a mládežou. Od roku 1988 pracovala na odbore kultúry okresného a krajského úradu. Na krajskom úrade v Žiline viedla odbor kultúry. Od roku 2002 do 2009 pôsobila na Krajskom pamiatkovom úrade v Žiline. Vzhľadom na svoje dlhodobé pôsobenie v oblasti kultúry má prehľad, skúsenosti a vedomosti o činnosti a aktivitách kultúrnych zariadení i o hodnotách kultúrneho dedičstva v meste. Od r. 2014 je tajomníčkou ZŽ.

Majster športu **Slavomír Chmela**, nar. v roku 1932, všestranný športovec, horolezec, speleológ, majster tanca, fotograf, filmový dokumentarista, publicista, vynikajúci organizátor, zakladateľ a riaditeľ Československej horolezeckej školy vo vysokých Tatrách, organizátor žilinských horolezeckých, jaskyniarskych a iných expedícií do rôznych končín sveta, zakladateľ speleologickej skupiny, ako aj kolektívov tanca v Žiline, autor viac ako 400 titulov dokumentárnych, reportážnych a odborných filmov, štvornásobný laureát Moskovského filmového festivalu, držiteľ jednej z hlavných cien na prehliadke dokumentárneho filmu v San Etienne, v La Chapelle en Vercors, v Barcelone..., držiteľ Zlatej medaily UNICA, Zlatého odznaku JAMES, Verejného uznania I. stupňa za rozvoj telovýchovy a športu na Slovensku, striebornej plakety SSS Za rozvoj jaskyniarstva na Slovensku, Medaily D. G. Licharda za filmovú tvorbu, držiteľ Prestížnej ceny ZŽ Genius loci Solnensis.

Ing. **Vladimír Chmelár**, nar. v roku 1922. Vyštudoval Fakultu inžinierskeho staviteľstva SVŠT Bratislava, vedúci pracovník v stavebníctve, vodohospodár (podieľal sa napríklad na príprave výstavby SVD Gabčíkovo-Nagymaros, viedol výstavbu VD Nosice a iných VD) výskumník, vynikajúci organizátor, ekonomický námestník generálneho riaditeľa Váhostavu Žilina, zakladateľ závodov, hlavný inžinier, riaditeľ, spisovateľ, pedagóg, publicista, vydavateľ, člen Spolku slovenských spisovateľov, mimoriadny profesor VŠDaS v Žiline, skaut. Autor beletrie Na pravom brehu boli Bosoráky, Človek František, Glajcha I + II, Osobné panoptikum, Patiatko, autor 14 titulov odbornej literatúry, napríklad Vodné dielo Liptovská Mara, Prečerpávacía vodná elektrárň Čierny Váh, Vodárenská nádrž Turček, Causa Dunaj, Gabčíkovo do prevádzky!, Dunaj historický a dnešný. Čestný člen Zboru Žilincov, laureát jeho Prestížnej ceny Genius loci Solnensis za založenie Ústavu stavebnej geológie v Žiline, presadenie a realizovanie dôležitých závodov, najmä strojárkeho, textilného stavebného a hutníckeho priemyslu v regióne Žiliny. Zomrel v r. 2010.

RNDr. **Ivan Janček**, CSc., nar. v roku 1921. Študoval na Fakultách prírodných vied MU v Brne a UK v Bratislave, kde súčasne vyštudoval aj Filozofickú fakultu. Vzdelanie si dopĺňal aj na Lekárskej fakulte Karlovej univerzity v Prahe. Pôsobil ako univerzitný asistent, stredoškolský profesor, samostatný výskumný pracovník, riaditeľ Štátneho zdravotného ústavu v Žiline a krajský hygienik. Externe prednášal aj na Lekárskej fakulte Palackého univerzity v Olomouci. Nositeľ Zlatej medaily profesora Muchu. Náčelník Slovenského skautingu, vodca Slovenskej ústrednej lesnej školy, čestný doživotný náčelník Slovenského skautingu, Náčelník Československého junáka. Bol mu udelené najvyššie skautské a junácke vyznamenania: Rad strieborného vlka a Řád čestné lilie v trojlístku v zlate. Skauti ho nenazývali inak než Maršal. V období tzv. Pražskej jari odviezol mimoriadnu prácu pri uskutočňovaní Tribún aktualít v Dome odborov, ktoré aktivizovali ľudí a poznatky z verejných diskusií využívali Dubčekovi naklonení okresní funkcionári na odstraňovanie deformácií a nedostatkov. V roku 2004 bola RNDr. Ivanovi Jančekovi udelená Prestížna cena Genius loci Solnensis. Zomrel v r. 1996.

Prof. Dr. h. c. Ing. **Jaroslav Jeřábek**, DrSc., nar. v roku 1921. Vyštudoval Stavebnú fakultu ČVUT v Prahe. Pedagóg, vedec a vynálezca. Odborný asistent na Vysokej škole železničnej v Prahe, potom docent na Katedre stavebnej mechaniky. Vedúci Katedry stavebnej mechaniky Vysokej školy dopravy a spojov v Žiline, neskôr dlhoročný rektor VŠDaS (terajšej Žilinskej univerzity). Technická univerzita v Budapešti mu priznala čestný titul a práva Doctora honoris causa. Za svoje vedecké a aplikačno-technické výsledky dosiahol mnoho ocenení, okrem iného: dve zlaté a dve strieborné medaily v Bruseli, Ženeve, Kolíne nad Rýnom a Brne. Bol členom mnohých význačných vedeckých spoločností doma a v zahraničí. Laureát Prestížnej ceny Genius loci Solnensis 1997 za mimoriadne celoživotné výsledky v oblasti vedy, za rozvoj VŠDS a šírenie dobrej povesti Žiliny. Zomrel v r. 1997.

Mgr. **Anton Kállay**, nar. v roku 1928. Profesor Konzervatória v Žiline. Absolvoval JAMU Brno (klavír) a VŠMU (zborové dirigovanie). Vynikajúci hudobník, popredný slovenský zbormajster a pedagóg klavírnej hry, zakladajúci zbormajster a dirigent mnohých speváckych zborov, s ktorými získaval prvé miesta na domácich a medzinárodných prehliadkach, člen porôt prestížnych medzinárodných zborových súťaží. Žilinský miešaný zbor viedol 32 rokov. Bol zakladajúcim zbormajstrom Bratislavského komorného zboru. Spolupracoval s operou v tureckom Izmiere a s významnými orchestrami u nás, napríklad so Štátnou filharmóniou Košice. Laureát Prestížnej ceny ZŽ Genius loci Solnensis. Zomrel v roku 2010.

PhDr. **Anna Kavková**, uvoľnená v roku 1998

PhDr. **Marián Klapita**, nar. v roku 1936, zomrel v r. 1992.

Mgr. **Ján Košecký**, nar. v roku 1914. Vyštudoval Filozofickú fakultu UK Bratislava. Profesor slovenčiny, latinčiny a gréčtiny v Tisovci, Zlatých Moravciach, Bytčici, Žiline. Podporoval šport (futbal, hokej, volejbal, tenis), aktívny bol v ochotníckom divadelníctve, kultúrnych spolkoch. Matičiar. Riaditeľ gymnázia Horný val v Žiline. Vyznamenania: Vzorný učiteľ, Zaslúžilý učiteľ, Komenského medaila. Autor elegického disticha Hold Žiliny. Prekladal napríklad antické historicko-literárne diela, kanonické vizitácie a zápisnice, pamätné latinské epigramy, Zlatú bulu Bela IV., báseň od Adama Trajana Bešeňovského Epigram na mesto Uhorska – Žilinu a iné. V Žiline zachytil a preložil viaceré historicky veľmi dôležité a významné latinské nápisy, epigramy, odkazy. Na požiadanie Stavoprojektu zdanlivo jednoducho vymyslel názov pre nové žilinské sídlisko, terajšie Solinky. K latinskému sol (slnko) pridal slovenskú slovotvornú príponu –inky (inšpirovaný žilinskými historickými názvami Rudinky, Rosinky, Dolinky). Zomrel v r. 2000.

Mgr. **Miroslav Košnár**, uvoľnený v roku 1999

Tibor Krakovský, nar. v roku 1922, ekonomický námestník, vynikajúci organizátor výstavby okresných ústavov národného zdravia v Liptovskom Mikuláši, Čadci a Žiline, organizátor a dobrovoľný funkcionár kultúrno-osvetovej činnosti, spevák, herec a rezbár, iniciátor založenia Stálej divadelnej scény v Žiline a Žilinského miešaného zboru, tajomník MSZ Palestrina pri Františkánskom kostole v Žiline, člen Speváckeho zboru slovenských učiteľov v Trenčianskych Tepliciach. V roku 2002 mu Národné osvetové centrum udelilo Poctu za dlhoročné mnohostranné obohacovanie, pestovanie a šírenie kultúrno-osvetovej činnosti v žilinskom regióne. Čestný člen ZŽ. Zomrel v r. 2014.

Akad. mal. **Fero Kráľ**, nar. v roku 1919. Študoval na výtvarnom oddelení Vysokej školy technickej v Brne, potom na odbore kreslenia a maľovania Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave. Od r. 1945 žil a tvoril v Žiline. Výnimočný výtvarník, pedagóg, člen Slovenského spolku výtvarných umelcov, Zaslúžilý občan mesta Žilina, Zaslúžilý pracovník kultúry, významný reprezentant slovenského výtvarného umenia v zahraničí. Jeho tvorbu charakterizuje maliarsky, grafický, kresliarsky, textilný i architektonický prejav. Vycibril princíp svetla v maľbe tak, ako to nedokázal nikto v rámci bývalého Československa. V samotnej Žiline uskutočnil 24 výstav, ďalšie vo svetových mestách: Mníchove, Berlíne, Paríži, Ríme, Miláne, Benátkach, Florencii, Káhire, Clevelande, Varšave a v iných mestách. Samozrejme vystavoval po celom Slovensku a v tomto priestore spolupracoval aj s architektmi (okolo 200 monumentálno-dekoratívnych diel) – v Žiline vytvoril nádherné vitráže (Železničná stanica, Františkánsky kostol, ZDŠ Hliny VII, radnica, Finančný palác), kamenné a iné mozaiky (Slovenská sporiteľňa, Žilinská univerzita, MŠ Hliny V, Poliklinika...). Ostro odsúdil surové zásahy investorov voči takýmto dielam v Žiline a inde. Zaslúžilý člen Zboru Žilincov, laureát PC Genius loci Solnensis 1997. Zomrel v r. 2008.

Ing. **Gustáv Krušínský**, nar. v roku 1946, ekonóm, neúnavný organizátor, vedúci finančný referent a kontrolór na generálnom riaditeľstve Drevárskom a nábytkárskom Žilina, asistent riaditeľa štátneho podniku Nábytok Žilina, podpredseda MsNV v Žiline, riaditeľ daňového úradu v Žiline (1991 – 2003), publicista, spoluorganizátor cyklu výstav Premeny Žiliny a autor textu rovnomennej knižnej publikácie (1990), autor žilinskej mestskej zástavy, držiteľ mestských vyznamenaní: Budovateľ mesta Žilina – za rozvoj kultúry v meste, Zaslúžilý občan mesta Žilina (1990), iniciátor založenia Zboru Žilincov a jeho dlhoročný podpredseda.

Ing. arch. **Štefan Krušínský**, nar. v roku 1940, vyštudoval aprobáciu slovenský jazyk – telesná výchova na VPS v Bratislave, architektúru a urbanizmus na Slovenskej technickej univerzite v Bratislave, postgraduálne štúdium na Fakulte architektúry SVŠT, získal kvalifikáciu trénera plávania II. triedy. Pracoval ako učiteľ v SOU v Kysuckom Novom Meste, v Projektovej organizácii okresu Považská Bystrica, v Urbione ako vedúci projektant ateliéru Žilina, v Stavoprojekte Žilina ako vedúci projektovej skupiny, zástupca vedúceho ateliéru, na Útvare hlavného architekta mesta Žilina ako zástupca riaditeľa. Dva roky externe prednášal urbanizmus a územné plánovanie na Žilinskej univerzite. V súčasnosti pôsobí v slobodnom povolaní ako autorizovaný architekt. Bol trénerom plávania Lokomotíva Žilina a členom Spolku architektov Slovenska.

Ing. **Emil Lacko**, CSc., nar. 1928. Rok študoval na University Cambridge, Vysoká škola ekonomická v Bratislave. Kandidát ekonomických vied. Vedúci systémov riadenia v Slovenskej energetike (vlastnil čsl. Patent na klznú svorku na uchytenie vodičov vedení vysokého napätia. Vedúci výpočtového strediska ZVL-VÚRAL. Vedúci rozvoja systémov riadenia na GR Drevárskeho a nábytkárskeho priemyslu v Žiline. Predseda MsNV v Žiline (1990). Poslanec Národnej rady SR za KDH. Člen vládnej komisie pre reorganizáciu štátnej správy a územnej samosprávy. Člen politického konzília KDH. Podpredseda Zboru Žilincov. Zomrel v r. 2004.

Akad. mal. **Stanislav Lajda**, nar. v roku 1959, vyštudoval odbor reštaurovanie maľby u doc. Gabriely Balažovičovej a doc. Iriny Meszárošovej na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave, pracoval ako reštaurátor Považskej galérie umenia v Žiline a od roku 1990 v slobodnom povolaní – venuje sa maľbe obrazov, od r. 1994 grafike, ilustrovaniu kníh (detských), reštaurovaniu, karikatúre a pedagogickej činnosti. Pôsobí ako lektor Klubu neprofesionálnych výtvarníkov pri Regionálnom osvetovom stredisku v Žiline, je členom výtvarného združenia Cont – art (Slovenská výtvarná únia), členom občianskeho združenia Za krajsiu Žilinu, bol 5 rokov členom presbyterstva evanjelickej cirkvi a. v. a bol poslancom Mestského zastupiteľstva v Žiline za primátora I. Harmana. Od r. 2009 učí na Strednej súkromnej umeleckej škole v Žiline. Vedúci Sekcie umenia ZŽ. Podpredseda ZŽ.

Dr.h.c. Prof. PhDr. **Richard Marsina**, DrSc., nar. v roku 1923, historik, profesor Trnavskej univerzity, organizátor, autor nespočetného množstva historických prác, člen mnohých vedeckých a redakčných rád, v Historickom ústave SAV postupne pôsobil vo funkciách: vedúci, tajomník, zástupca riaditeľa, externý riaditeľ Ústredného archívu SAV, stal sa predsedom Slovenskej historickej spoločnosti, čestným členom s právami riadneho člena Commission pour l'histoire des villes pri CISH, korešpondujúcim členom prezídia Monumenta Germaniae historica v Mníchove, predsedom Vedeckej archívnej rady, členom Prezídia Matice slovenskej a predsedom jej Historického odboru, ako aj predsedom Vedeckej rady MS, je nositeľom Križkovej a Sasinkovej medaily za zásluhy o archívnictvo, striebornej a zlatej plakety Ľudovíta Štúra pre spoločenské vedy SAV, zlatej medaily SAV, medaily I. Széchényiho, udelenej Maďarskou akadémiou vied, medaily D. Rapanta, medaily Štefana Moyzesa, a Ceny Ľudovíta Nováka za oblasť spoločenských vied ex aequo, udelených

Maticou slovenskou a Radu kniežat'a Pribinu III. triedy, laureát Prestížnej ceny ZŽ Genius loci Solnensis. Zakladateľ Katedry histórie Trnavskej univerzity. Čestný doktorát mu udelila Prešovská univerzita v r. 1999.

Ing. **Štefan Massányi**, nar. v roku 1925, chemik, vynálezca – výskumník, autor množstva patentov, vynikajúci organizátor, bývalý člen Československej vedecko-technickej spoločnosti, publicista, autor koncepcie vytvorenia vedecko-výskumnej základne textilného priemyslu na Slovensku a iniciátor založenia troch takýchto výskumných ústavov, medzi nimi Výskumného ústavu textilnej chémie v Žiline. Organizátor verejných tribún v rokoch 1967 - 1968 o spoločenskej situácii v Žiline, spoluzakladateľ, predseda a čestný predseda Zboru Žilincov, držiteľ ocenenia Žilinského samosprávneho kraja za vedeckú činnosť.

Mgr. **Milan Mazúr**, nar. v roku 1954, kunsthistorik, vyštudoval vedu o výtvarnom umení na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Začal pracovať v odbore propagácia, reklama, aranžérstvo. Od roku 1977 pôsobil v oblasti kultúry a v roku 1990 odišiel pracovne do Talianska. V roku 1994 nastúpil v Považskej galérii umenia v Žiline ako kurátor súčasného a moderného umenia a v roku 1999 sa stal jej riaditeľom. Rekonštruoval PGU takým spôsobom, že v podkroví vznikla unikátna Galéria Vincenta Hložníka.

MUDr. **Peter Mazúr**, nar. v roku 1954. Maturoval v Žiline, vyštudoval Lekársku fakultu univerzity Komenského v Martine a začal pracovať v OÚNZ Žilina ako sekundárny lekár na ORL oddelení, od 1993 do 2002 primár. Autor a spoluautor odborných článkov a monografií, zlepšovacích návrhov využitých v medicíne. Zaslúžil sa o rozvoj medicínskeho odboru otoneurologia. V roku 2002 ako jeden z prvých na Slovensku zriadil pracovisko jednotňovej chirurgie v odbore ORL, kde pracuje doposiaľ. Vedecký sekretár Spolku lekárov v Žiline (1993-2003). Vyznamenaný medailou za zásluhy o rozvoj Slovenskej lekárskej spoločnosti (2002). Venuje sa humanitárnej činnosti. Člen zboru Žilincov od r. 2010.

Ing. arch. **Viera Mecková**, nar. v roku 1933, architektka Stavoprojektu v Žiline (1958 – 1990), autorka desiatok architektonických stavieb a interiérov po celom Slovensku, laureátka prestížnej Ceny Emila Belluša za rok 2003 za celoživotné architektonické dielo, členka Rady Spolku architektov Slovenska (1991-93), členka tvorivej skupiny VAL, navrhovateľka knižnej väzby a šperkov, súkromná podnikateľka v architektonickej činnosti (1990 – 92), autorizovaná architektka (1992 – 2002) - členka Slovenskej komory architektov. V Žiline projektovala napríklad Konzervatórium, Hotel Astória (rekonštrukcia) a za administratívnu budovu (MsÚ Žilina) získala Cenu Zväzu Slovenských architektov za rok 1988.

Ing. arch. **Ivan Meliš**, nar. v roku 1927. Architekt, urbanista, pedagóg, športovec, publicista. Vyštudoval odbor architektúry a pozemného staviteľstva Vysokej školy technickej v Brne. Dlhé roky pracoval v Stavoprojekte Žilina. Navrhol sídliská Hliny VIII a Vlčince. Autor mnohých stavieb v Žiline, na Slovensku i v zahraničí. Hlavný architekt okresu Žilina i mesta Žilina. Pracoval v Slovenskej urbanistickej organizácii Banská Bystrica, neskôr v Urbione Žilina. Spolupracoval na územnom pláne Alžíra a metodike rekonštrukcie historických jadier miest arabsko-islamskej kultúry. Spolupracoval s výtvarníkmi a na Expo 58 v Bruseli získal striebornú medailu (za „Vítazstvo techniky“). Vedecké práce, napr.: Výtvarný život Žiliny v 19. a 20. storočí, Životné prostredie v okrese Žilina. Iniciátor oživenia keramického stavebného priemyslu na Slovensku. Vysokoškolský lektor, ako prvý napísal učebnicu Úvod do teórie životného prostredia. Mestský poslanec. Športovec, reprezentant ČSR, držiteľ 12 slovenských rekordov v hode kladivom, tréner (člen Ústrednej trénerskej rady ÚVČSTV Praha), rozhodca. Zomrel v r. 2003.

Lida Mlichová, nar. v roku 1940. Umelecká knihárka. Prevzala jediná dielňu svojho druhu na Slovensku po svojom otcovi, majstrovi umeleckej knižnej väzby, Janovi Vrtílkovi. Knihy z dielne získali mnohé ocenenia na slovenských i medzinárodných súťažiach. Lida Mlichová spolupracovala s umelcami ako Robert Brun, Miro Cipár, Peter Ďurík, Ľubomír Feldek, Dušan Kállay, Tomáš Mazáč, Martin Štěpánek, s vydavateľstvami Petrus, Perfekt, Rosa, EX Tempore (Panenka & Panenka), s architektkou Vierou Meckovou a inými. Uskutočnila samostatné výstavy v sieni Metského úradu Rajecké Teplice, v Múzeu Kroměříž, v Slovenskom národnom múzeu - Múzeu kultúry Čechov na Slovensku v Martine a na Radnici v Žiline. Zúčastnila sa na kolektívnych výstavách v Prahe, Kroměříži, Martine, Třebíči, Vilniuse, Žiline a v Plzni. Vypracovala mnoho vynikajúcich kaziet pre insignie (napr. pre biskupa Františka Tondru), slávnostných dosiek (napr. pre radnice), pamätných kníh (napr. pre Žilinskú diecézu), adjustáciu daru pre prezidenta republiky, obaly na grafiky pre Divadlo Bolka Polívky, viacero kroník pre obce. Dielňa vyrobila aj kazetu a slávnostné dosky pre Cenu Združenia podnikateľov Slovenska za rok 2012, ktorá bola odovzdaná Václavovi Klausovi "za jeho prínos k rozhodnému prechodu centrálne plánovanej ekonomiky na ekonomiku trhovú v rokoch 1990-1992". Knihy vytvorené v spolupráci s Ing. arch. Vierou Meckovou boli ocenené na pražskom knižárskom bienále.

Akad. mal. **Alex Mlynářčík**, nar. v roku 1934, jedna z vedúcich osobností slovenskej umeleckej scény 60-tych rokov, študoval monumentálnu maľbu u profesorov D. Millyho a P. Matejku v Bratislave a výtvarnú tvorbu v architektúre u profesora V. Sychru v Prahe (1959 – 1965), fotograf (odborné vzdelanie v oblasti fotografie a filmu získal v r. 1954 – 1959), asistent oddelenia monumentálnej maľby na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave (1965 – 1967), od r. 1967 v slobodnom povolaní, spolupráca s architektmi, štipendista Francúzskej republiky, štipendista Ford Foundation v USA (1972), štipendista Guggenheim Foundation v New Yorku (1986), riaditeľ Považskej galérie umenia v Žiline (1990 - 1991), poradca a zmocnenec ministra kultúry SR poverený založením Strediska slovenských umení v Paríži (1991 – 1992), štvornásobný majster ČSR v šerme - armádny a štátny reprezentant (v rozmedzí rokov 1953 – 1962), ústredný rozhodca a tréner I. triedy v šerme, predseda Ústrednej sekcie šermu, jeden z troch zakladateľov skupiny prospektívnej architektúry VAL v r. 1971 (Cesty a aspekty zajtrajška; Viera Mecková, Alex Mlynářčík, Lajo Kupkovič), publicista, autor teoretických statí o umení, tvoril najmä v Paríži, od r. 1992 žije a pracuje striedavo v Paríži a v Žiline.

Mgr. **Jozef Moravčík**, nar. v roku 1944, archeológ Považského múzea v Žiline, absolvoval množstvo dôležitých výskumov, ktoré posunuli poznanie pravekého a včasnohistorického osídlenia severozápadného Slovenska, Žiliny a jej okolia, autor mnohých expozícií a putovných výstav z oblasti archeológie, propagátor a publicista, spoluorganizátor každoročnej súťaže pre žiakov ZŠ v Žiline „Po stopách histórie Žiliny“, člen Výboru Slovenskej archeologickej spoločnosti, člen a neskôr podpredseda Archeologickej rady pri Ministerstve kultúry SR, predseda Sekcie histórie ZŽ do r. 2009, kedy sa vzdal členstva v ZŽ.

Mgr. Ing. **Peter Ničík**

Plk. Ing. **Ladislav Ondruš**

Mgr. Art. **Milan Oravec**, ArtD.

Ing. **Miroslav Pfliegel**, CSc., nar. v roku 1946, vedecký pracovník, vynikajúci organizátor, publicista, výtvarný fotograf, dokumentarista, riaditeľ EDIS-u - vydavateľstva Žilinskej univerzity, predseda fotoklubu GAMA pri Žilinskej univerzite. Pracoval v niekoľkých komisiách pri ČSAV a SAV, organizátor Bienále medzinárodného salónu fotografie

„Doprava“, ako aj cyklu výstav „Premeny Žiliny“ a spoluautor rovnomennej knižnej publikácie (1990), člen predsedníctva Zväzu slovenských fotografov, predseda Slovenského národného centra FIAP (medzinárodná fotografická organizácia), spoluzakladateľ, tajomník a súčasný predseda ZŽ, zodpovedný za vydateľskú činnosť (Publikačná sekcia). Mesto mu v roku 2012 udelilo Uzmanie za zásluhy o rozvoj a reprezentáciu mesta Žilina.

Prof. MUDr. **Karol Poradovský**, DrSc., nar. v roku 1916. Študoval na Sorbone. Prednosta poľnej chirurgie (na fronte). V žilinskej nemocnici vybudoval z pôrodnického oddelenia modernú gynekológiu, Krajský gynekológ. Prednosta Gynekologicko-pôrodnickej kliniky Lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach, osobnosť slovenského i medzinárodného významu. Prednášal na medzinárodných kongresoch, napríklad v Marseille, vo Viedni, Berlíne, Mexico-City, Budapešti, Haagu, Moskve, Debrecene, Turku, Pécsi, Paríži a ďalších mestách. Bol čestným členom Poľskej a Maďarskej gynekologicko-pôrodnickej spoločnosti. V rokoch 1969 – 70 pôsobil ako expert pre gynekológiu a pôrodníctvo v Kuwajte. V rokoch 1963 až 1988 bol členom Štátnej populačnej komisie. Za zásluhy v odbornej činnosti získal Semmelweisovu medailu Maďarskej lekárskej spoločnosti, medailu Pro universitate Univerzity v Debrecéne, Zlatú medailu Univerzity UJPS v Košiciach, Medailu Lekárskej fakulty Karlovej univerzity v Prahe, Palackého univerzity v Olomouci, Univerzity v Brne, Lekárskej fakulty UK v Bratislave a v Martine a Lekárskej fakulty v Plzni. Ministerstvo zdravotníctva SSR mu udelilo Pamätné medaily: J. E. Guotha a akademika L. Déreera. Ministerstvo školstva SSR ho vyznamenalo titulom Zaslúžilý učiteľ. Laureát Prestížnej ceny Genius loci Solnensis 2008. Zomrel v r. 2002.

RNDr. **Lubomír Viliam Prikryl**, CSc., narodený v r. 1934, geomorfológ, historik, vedec, riaditeľ, publicista, prekladateľ, autor odborných prác a štúdií, popularizátor a organizátor, člen Slovenskej geografickej spoločnosti pri SAV, tajomník a potom podpredseda Slovenskej spoločnosti pre dejiny vied a techniky pri SAV, člen Hlavného výboru Českoslovenkej spoločnosti pre dejiny vied a techniky pri ČSAV, člen Slovenskej historickej spoločnosti pri SAV, člen Ústredia slovenskej katolíckej inteligencie a vedúci jej Sekcie histórie národa a jeho literatúry, zakladajúci člen a podpredseda Slovenskej historickej spoločnosti pri Matici slovenskej, žilinský farský historik a kronikár, zakladateľ Miestneho odboru Matice slovenskej v Žiline a celoslovenskej súťaže v recitovaní kresťanskej poézie a prózy s názvom „... a Slovo bolo u Boha“. V r. 2009 sa vzdal členstva v ZŽ.

Toňa Revajová, nar. v roku 1948, učiteľka, referentka na oddelení pre vedeckovýskumnú činnosť a zahraničné styky Rektorátu VŠDS v Žiline, novinárka (redaktorka Kultúrneho života Žiliny, Kysuckých novín, Žilinských novín, šéfredaktorka týždenníka Nový Povex, redaktorka týždenníka Slovenka.), zakladajúca členka združenia Gradus na pomoc ženám trpiacim závislosťou, členka rady Obce spisovateľov Slovenska a výboru Slovenskej sekcie IBBY. Autorka kníh pre mládež (Vraveli proroci, že bude tma v noci, O kráľovi a malej breze, Pol prázdnin s tetou Kolieskovou, O štyroch sestrách, Denník Majky z Majáka, Denis a jeho sestry, Johanka v Zapadáčiku, Zlom väz, Johanka!), poviedok v časopisoch, množstva článkov v periodikách.

Mgr. **Viliam Roháček**, nar. v roku 1932. Vyštudoval herectvo a réžiu na VŠMU v Bratislave u prof. Zachara a Dibarboru. Televízny, rozhlasový a divadelný režisér, herec (Divadlo P. Jilemnického v Žiline), dramaturg a moderátor, pedagóg Konzervatória v Žiline (operné herectvo, dejiny divadla, javisková reč), odborný porotca recitačných a divadelných súťaží, školiteľ divadelných ochotníkov a recitátorov, držiteľ rôznych ocenení a uznaní v oblasti divadelnej činnosti, medzi nimi ocenenia ministra kultúry SR. Režisér Bratislavských večerníkov v PKO, Slávnostnej akadémii Zboru Žilincov, Čestný člen ZŽ. Zomrel v r. 2008.

Tomáš Rosický, nar. v roku 1942. Spoluzakladateľ a hlavná umelecká osobnosť Divadla Maják na Hlinách VI, osnovateľ a režisér Mestského divadla Žilina, autor niekoľkých divadelných hier, člen viacerých poradenských zborov v oblasti divadla, porotca pri rôznych regionálnych, krajských a celoslovenských ochotníckych divadelných súťažiach. Režiroval súbory v širokom okolí. Posledne pracoval na projekte v rámci Vyšegrádskej štvorky – nesúťažnej prehliadke pod názvom Divadlo a deti 2003 v Žiline. Zomrel v r. 2002.

Vavro Ryšavý, nar. v roku 1911. V rokoch 1926 až 1943 bol aktívnym hokejovým a futbalovým hráčom klubu ŠK Žilina a v oboch športoch vynikal. Kapitán futbalistov v r. 1938. Patrí k zakladateľom hokeja v Žiline a v r. 2009 bol uvedený do Siene slávy žilinského hokeja spolu s Vojtechom Závodským (ako prvý dvaja). Spolu s Vojtechom Závodským a inými bol koncom dvadsiatych rokov aj propagátorom a šíriteľom hokeja na Považí, Turci, Liptove a Orave. Patril k najlepším útočníkom na Slovensku a vyslúžil si meno „slovenský Maleček“. Odmietol ponuku Rapidu Praha, nastúpil do Ski Klubu Bratislava a stal sa hráčom slovenského národného hokejového mužstva. V r. 1939 prestúpil späť do Žiliny. Zapojil sa do SNP a po r. 1945 bol činný ako funkcionár Demokratickej strany, za čo ho v r. 1948 zaistili. Z väzenia sa mu podarilo ujsť do Nemecka, odtiaľ odišiel do Kanady a nakoniec sa usadil v USA (Washington), kde žil do svojej smrti. Bol členom Rady slobodného Československa a Stálej konferencie slovenských demokratických exulantov. V r. 1981 vydal knihu Žilina a Slovenské národné povstanie. V r. 1994, pri príležitosti osláv 50. výročia SNP, prišiel na Slovensko ako člen oficiálnej americkej delegácie, ktorú viedla Madeleine Albrightová. Pochádzal z Hustopeče na Morave, ale Žilinu si zvolil za svoje druhé rodné mesto. Podľa jeho želania spočíva jeho popol v Žiline. Bol čestným členom Zboru Žilincov. Zomrel v r. 1997.

Ing. arch. **Viliam Šlopek**, nar. v roku 1941, samostatný projektant – architekt projekcie ŠSP Bratislava, vedúci projektant a vedúci oddelenia architektúry ZVL VÚRAL Žilina, vedúci oddelenia územného plánu a architektúry ONV v Žiline, inšpektor pre pamiatkovú starostlivosť, múzeá, galérie a ochranu prírody na ONV v Žiline, externý učiteľ a člen skúšobnej komisie pri obhajobách diplomových prác na Žilinskej univerzite, dlhoročný predseda členskej organizácie Zväzu slovenských architektov v Žiline, ktorá združovala architektov Žiliny, Martina, Považskej bystrice a Čadce, člen Predsedníctva Krajského výboru Zväzu slovenských architektov Slovenska v Banskej Bystrici, člen Krajskej komisie Štátnej pamiatkovej starostlivosti pri Slovenskom ústave pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody – krajskom stredisku v Banskej Bystrici, spoluautor publikácie Žilinský rínok (2002), vedúci Sekcie architektúry mesta ZŽ. Držiteľ Prestížnej ceny ZŽ Genius loci Solnensis 2010.

Mgr. **Peter Štanský**, nar. v roku 1945, vedúci žilinského pracoviska Štátneho oblastného archívu v Bytči, predseda Komisie predarchívnej starostlivosti Ministerstva vnútra SR, člen Slovenskej historickej spoločnosti, Spoločnosti slovenských archivárov, člen Okresnej názvoslovnej komisie, Názvoslovnej komisie mesta Žilina, publicista, autor mnohých publikácií, historických štúdií a iných historických prác, spoluzakladateľ Staromestských slávností v Žiline, spoluorganizátor súťaže žiakov a študentov o histórii Žiliny, predseda Miestneho odboru Matice slovenskej v Žiline, spoluorganizátor celoslovenskej súťaže v prednese kresťanskej poézie a prózy s názvom „...a slovo bolo u Boha“, člen historickej sekcie ZŽ, nositeľ Križkovej a Sasinkovej medaily za rozvoj slovenského archívnictva a pamätnej medaily Mesta Žilina. V r. 2009 sa vzdal členstva v ZŽ.

Ing. arch. **Antonín Stuchl**, nar. v roku 1921. Vyštudoval Fakultu architektúry a pozemného staviteľstva Českého vysokého učení technického Praha. Pracoval: Čsl. Štátne lesy Praha, Stavoprojekt Žilina (hlavný architekt). Špecialista na urbanizmus. Vyznávač hľadania

ľudského mestského urbanizmu z hľadiska priblíženia človeka k človeku (stotožnenie sa človeka so svojim mestom). Publicista. Autor nadčasového Smerného územného plánu mesta Žilina (1980). Spoluautor množstva štúdií, územných plánov a projektov. Držiteľ architektonickej Ceny Emila Belluša za celoživotné dielo. Pre nepodpísanie Prehlásenia o súhlase so vstupom vojsk VZ do Československa bol v r. 1972 vylúčený zo Zväzu slovenských architektov, zo štátnicovej komisie VŠDS, z urbanistickej komisie a z komisie teórie architektúry v Bratislave. Ovláda niekoľko cudzích rečí a porovnával prácu nemeckých, švajčiarskych, francúzskych, anglických, talianskych a iných odborníkov. Člen horskej služby, člen Českého spolku. Zaslúžilý člen ZŽ a laureát PC Genius loci Solnensis 1998.

Anton Šulík, nar. v roku 1931. Herec Slovenského komorného divadla Martin od r. 1951, v r. 1957-1966 herec divadla Petra Jilemnického Žilina. Vytvoril viac ako dvesto rolí v divadle, filme a televízii. Chlapecký zjav a zvučný hlas v kontraste s citlivým vnútnom pomáhali mu vytvárať plastické herecké kreácie komplikovaných postáva rozmanitých charakterov (napr. Lízal z Mariše bratov Mrštíkovicov,, Kafkov otec z Rozsewiczovej Pasce) i komické postavy (Fallstaff zo Shakespeareových Veselých paničiek Windsorských, Tesnošil z Chalúpkovho Kocúrkova, Notár zo Záhradníckovej hry Surabája alebo epitaf pre živého). Niektoré ďalšie postavy: Mládek z Tvrdohlavej ženy, Vosmibratov z Lesa, Hogan z Noci pre dvoch, Potomský z Inkognita, Piščik z Višňového sadu. Postavy z filmu a televízie: Vojtov strýko z Uhrovho filmu Keby som mal Pušku, lesný robotník v Jakubiskovej Nevere po slovensky, účinkoval aj v jeho filme Postav dom zasad' strom, Miloš Pietor ho obsadil do filmu Chlapecké leto a Vladimír Michálek do filmu Je třeba zabít Sekala. Kruh svojej tvorby uzavrel pod režijným vedením svojich synov, Martina a Antona. V kritických dňoch v auguste 1968 bolo počuť jeho hlas vo Vysielači Severné Slovensko. Laureát PC ZŽ Genius loci Solnensis 1999. Zomrel v r. 1999.

Vladimír Šupka, nar. v roku 1928.

Mgr. **Marta Talikadze**, nar. v roku 1946, vyštudovala knihovníctvo a vedecké informácie na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, pracovala v cestovných kanceláriách Agroturist a Tatratur, v žilinskej pobočke Ústavu systémového inžinierstva priemyslu v oblasti vedeckých a technicko-ekonomických informácií, ktorý sa v roku 1980 transformoval na Ústav racionalizácie priemyslu v Žiline, v Okresnej správe sociálneho zabezpečenia, v Regionálnej národnej poisťovni a v Sociálnej poisťovni, pobočka Žilina, hospodárka ZŽ.

Ing. arch. **Stanislav Toman**, nar. v roku 1936, autorizovaný architekt Slovenskej komory architektov pre pozemné stavby, urbanizmus a územné plánovanie, tvorbu krajiny a záhradnú architektúru, interiér stavieb a stavebný dizajn. Vedúci ateliéru a hlavný špecialista pre architektúru a urbanizmus Stavoprojektu v Žiline, vedúci oddelenia územného rozvoja a štátnej stavebnej správy na Okresnom úrade životného prostredia v Žiline, fotograf, publicista, organizátor, člen Spolku architektov Slovenska, člen Slovenskej komory architektov, revízor Klubu chovateľov slovenského čuvača (a posudzovateľ), člen Zväzu slovenských fotografov, člen Komisie Pamätníka pre budovanie a ochranu kultúrnej pamiatky – Národného cintorína v Martine (komisia Matice Slovenskej), člen prezídia občianskeho združenia Prvý žilinský golfový klub, vedúci fotoklubu Obzor pri regionálnom osvetovom stredisku v Žiline (1990-2005), držiteľ striebornej plakety Zväzu slovenských architektov za architektonickú tvorbu v roku 1982 a Ceny Zväzu slovenských architektov za dielo Hotel Slovakia Žilina v oblasti architektonickej tvorby. V roku 1997 získal titul Majster Zväzu slovenských fotografov.

Bohumil Urban, nar. v roku 1935. Profesor Konzervatória v Žiline. Vynikajúci pedagóg husľovej hry, spoluzakladateľ a dirigent Symfonického orchestra mesta Žiliny (1959), komorného a symfonického orchestra žilinského konzervatória (1960) a Štátneho komorného orchestra Žilina (1974), člen porôt významných domácich i medzinárodných hudobných súťaží, publicista, vynikajúci organizátor, člen Koncertnej sekcie Zväzu slovenských skladateľov, volený člen Predstavenstva Slovenskej hudobnej únie – Sekcie koncertných umelcov v Bratislave, člen umeleckej rady Konzervatória v Žiline a Štátneho komorného orchestra Žilina. Viedol školenia učiteľov základných umeleckých škôl v oblasti vyučovania a metodiky husľovej hry, člen Poradného zboru pre komornú a symfonickú hudbu pri Osvetovom ústave v Bratislave. Vychoval vynikajúce hudobné osobnosti (napr. Dalibora Karvaya). Vzorný učiteľ, držiteľ Veľkej medaily sv. Gorazda za dlhodobé vynikajúce výsledky v oblasti umeleckého školstva, Čestný člen Zboru Žilincov a laureát jeho Prestížnej ceny Genius loci Solnensis.

akad. mal. **Mojmír Vlkolaček**, nar. 1915. Študoval na vysokých výtvarných školách v Prahe a v Záhrebe. Člen Spolku výtvarných umelcov. Čestný občan mesta Žilina. Vyučoval kreslenie na stredných školách i na Dievčenskom gymnáziu v Žiline. Maľoval, reštauroval historické pamiatky (často potajomky ako ním objavené fresky pod omietkou v Kostole sv. Štefana kráľa na Dolných Rudinách, pretože socialistický režim bol proti), skúmal históriu našich predkov a publikoval. Uskutočnil niekoľko výstav s historickou mestskou tematikou. Vďaka nemu oživa na jeho obrazoch pradávna Žilina, kráľovská, inšpiratívna, zaprášená, často učupená k zemi, nesúrodá i vzácne geometricky usporiadaná (Rínok). To, čo obyvateľom Žiliny odkázal svojou prácou a umeleckým dielom Mojmír Vlkolaček, je neoceniteľné. Jeho motiváciou bola láska k Žiline. Bol zakladajúcim a zaslúžilým členom Zboru Žilincov a laureátom jeho ceny Genius loci Solnensis za záchranu historických fresiek v Kostole sv. Štefana kráľa a za dlhoročnú výtvarnú a publikačnú činnosť venovanú mestu Žilina. Zomrel v r. 2007.

Jan Vrtílek, nar. v roku 1906. Majster umeleckej knižnej väzby. Za knihára – viazača sa vyučil v rodnom Vyškove na Morave a ako 22-ročný zakotvil v Žiline. Uskutočnil vyše 120 výstav v hlavných mestách v Európe, vo svete a samozrejme v Československu. Získal Hlavnú cenu na trienále umeleckej knižnej väzby v Karlových Varoch 1981, Cenu jaroslava Doležala na 4. Trienale v Brne 1982. Ako jediný umelecký knihár na Slovensku vstúpil do sveta modernými prácami s typickými slovenskými motívami. Ďalšie ocenenia: Pamätná plaketa Zväzu slovenských výtvarných umelcov, Pamätná plaketa Památníka národného písenníctví v Praze. Bol členom Medzinárodnej spoločnosti majstrov umeleckej knižnej väzby v Mníchove, členom Strediska pre knižné umenie v New Yorku. Spolupracoval s majstrami štetca: Kráľom, Fullom, Hložníkom, Hollým, Barčíkom, Bírošom, Štěpánkom a inými. V Žiline účinkoval v Rímsko-katolíckom spevokole Palestrína, v Symfonickom združení Sokola hral na husle. Spoluzakladateľ Žilinského miešaného zboru. Zomrel v r. 2000.

JUDr. **Ernest Žabkay**, nar. v roku 1910. Vyštudoval Právnickú fakultu UK v Bratislave. Patril medzi najvýznamnejších advokátov na Slovensku. Čestný občan Žiliny. Vo verejnosti je známy ako obhajca prezidenta Slovenskej republiky Msgr. ThDr. Jozefa Tisa. Okrem svojej právnickej praxe sa angažoval v športe. Bol členom výboru Klubu slovenských turistov a lyžiarov, aktívnym horolezcom, členom výboru JAMES, držiteľom zlatého odznaku horolezeckej organizácie JAMES, spoluzakladateľom a funkcionárom Horskej služby Malá Fatra. Svojou autoritou zaštitil úsilie viacerých žilinských osobností o rekonštrukciu Mariánskeho námestia (ktoré je na Slovensku unikátom) do pôvodnej, historickej podoby, do jeho polyfunkčnosti a do obnovy existujúcich bytov pri obnove striech so štítmi. JUDr.

Žabkay bol spoluzakladateľom Zboru Žilincov, vypracoval jeho štatút a bol zvolený za predsedu zboru a neskôr za čestného predsedu zboru. Zomrel v r. 1996.

Činnosť Zboru Žilincov vo veciach verejných:

Stanoviská a petície:

Rok 1992 - Zmierovacie konanie o budovu bývalého Okresného výboru Komunistickej strany Slovenska (dnes budova Mestského úradu Žilina) medzi vedením Vysokej školy dopravy a spojov a vedením mesta Žilina – vedené predsedníctvom Zboru.

Roky 1993/1994 - Petícia a stanovisko za obnovu a zachovanie parku SNP. Návrh, nariadenie o závažných častiach územného plánu Mestskej pamiatkovej rezervácie Žilina – Mariánske námestie, prijaté Mestským zastupiteľstvom v Žiline 16.8.1994. Stanovisko k rekonštrukcii Námestia Andreja Hlinku. Stanovisko k návrhu rekonštrukcie Považského múzea v Budatíne.

Rok 1995 - Stanovisko k rekonštrukcii Námestia Ľudovíta Štúra. Petícia za dokončenie archeologického výskumu na Mariánskom námestí.

Rok 1996 - Stanovisko zaslané na Slovenský zväz architektov Bratislava k názoru na asanáciu budovy bývalej Légiobanky (neskôr Mestský národný výbor v Žiline).

Rok 1997 - Petícia za riešenie spustnutých budov v MPR Žilina. Stanovisko k zachovaniu objektu kultúrnej pamiatky Grand Bio Universum pre Štátny komorný orchester Žilina.

Rok 1998 - Stanovisko k článku prof. Šlachtu k asanácii bývalej budovy Légiobanky /MsNV/.

Rok 2003 - Petícia Slovenskému zväzu architektov v Bratislave so žiadosťou o jeho názor na stavbu Auparku v Žiline.

Rok 2004 - Stanovisko k „Plánu hospodárskeho a sociálneho programu Žiliny“.

Rok 2005 - Rezolúcia vláde, parlamentu a prezidentovi, ako aj Ministerstvu spravodlivosti SR o urýchlené schválenie zákona o kontrole samospráv zo strany Najvyššieho kontrolného úradu SR.

Projekty:

Roky 1994/1995 - Projekt Staromestských slávností na vedenie mesta a spoločenské organizácie Žiliny.

Rok 2000 - Návrhy troch projektov a rezolúcia vláde SR k zachovaniu Žilinského kraja v pôvodnom rozsahu.

Rok 2004 - Projekt a realizácia iluminačného osvetlenia historického centra Žiliny – balustráda a Mariánske námestie.

Slávnostná akadémia

Prvý raz sa uskutočnila v roku 1996 a koná sa na počesť žilinských tvorcov a osobností zaslúžilých o kultúrny a civilizačný rozvoj Žiliny. Program akadémie:

Prvá časť: Vyhodnotenie **Školskej skladateľskej súťaže o cenu Adama Plintoviča**. Cena bola založená v roku 1998 Zborom Žilincov a Konzervatóriom v Žiline na počesť Adama Plintoviča, rektora žilinskej akadémie, organistu, hudobného skladateľa, ktorého jeho súčasníci v XVII. storočí volali „vynikajúci hudec žilinský“.

Druhá časť: Laudacio a udelenie **Prestížnej ceny Genius Loci Solnensis** žijúcim osobnostiam ako aj „in memoriam“ za celoživotné výsledky činnosti v prospech mesta Žiliny a jej regiónu. Cenu založil Zbor Žilincov v roku 1996. Jej udeľovanie v rámci slávnostnej akadémie pokračuje až do dnešných dní a v posledných rokoch sa koná v dôstojnom prostredí Žilinskej radnice.

Laureáti Prestížnej ceny GENIUS LOCI SOLNENSIS

1996: **Ján Vrtílek** „Za mimoriadne výsledky v oblasti umeleckej knižnej väzby a reprezentáciu Žiliny“. **Mgr. Ján Frátrik** „Za dlhodobú a významnú literárnu činnosť venovanú mestu Žilina“. **JUDr. Ernest Žabkay** „Za mimoriadne zásluhy o návrat k pôvodnému vzhľadu historického jadra Žiliny“ /štitý na rínku/.

1997: **prof. Ing. Jaroslav Jeřábek, DrSc.**, „Za mimoriadne celoživotné výsledky v oblasti vedy, za rozvoj Vysoké školy dopravnej a šírenie dobrej povesti Žiliny“. **Akad. mal. Fero Král** „Za mimoriadne celoživotné výsledky v oblasti výtvarného umenia, za dlhoročnú kultúrno-výchovnú činnosť a šírenie dobrej povesti mesta Žilina“. **Akad. mal. Mojmír Vlkoláček** „Za záchranu historických fresiek v Kostole sv. Štefana kráľa a za dlhoročnú výtvarnú a publikačnú činnosť venovanú mestu Žilina“.

1998: **Mgr. Ján Figura** „Za celoživotnú pedagogickú a hudobnú činnosť, za zásluhy o založenie Štátneho komorného orchestra Žilina, realizáciu prestavby jeho sídla s mimoriadnou hudobnou akustikou a za úspešnú výchovu svojich detí na koncertných majstrov“. **Mgr. Ján Košecký** „Za celoživotnú pedagogickú, kultúrnu a spoločensky významnú činnosť vo výchove stredoškolskej mládeže v Žiline“. **Dr.h.c. prof. PhDr. Richard Marsina, DrSc.** „Za mimoriadne celoživotné výsledky vedeckého bádania a vedeckej publicistiky venovanej stredovekým dejinám Žiliny a jej regiónu“. **Ing. arch. Antonín Stuchl** „Za dlhoročnú, významnú činnosť v územnom plánovaní, v urbanistike, v odbornej publicistike a výchove architektov pre mesto Žilina a jeho región“.

1999: **Anton Šulík** „Za celoživotnú hereckú, režijnú a moderátorskú prácu pre mesto Žilina a Žilinského kraja, za spoločensky významnú a obetavú činnosť moderátora vo vysielacom Severnom Slovensku v roku 1968 v Žiline. **Zdeno Gabriel** „Za celoživotnú novinársku a spisovateľskú činnosť pre mesto Žilina a jeho región, za spoločensky významnú a obetavú činnosť šéfredaktora vo vysielacom Severnom Slovensku v roku 1968 v Žiline“. **prof. RNDr. Ladislav Berger** „Za celoživotne úspešnú pedagogickú prácu na žilinských gymnáziách a na dnešnej Žilinskej univerzite, za významné výsledky trénerskej, pedagogickej, organizačnej práce a vypracovanie tréningového systému, ktorý zabezpečil nášmu mestu a jeho atlétom popredné miesto v celoštátnej a európskej špičke“.

2000: **doc. Ing. Ivan Gantner, CSc.**, „Za celoživotné výsledky v chemickom výskume v Považských chemických závodoch Žilina, vo výchove odborníkov v oblasti aplikácie plastov na Vysokej škole dopravy a spojov a v úspešnej i rozsiahlej vynálezcovskej činnosti. Za spoločensky obetavú činnosť v cirkevnej samospráve Žilinského evanjelického Zboru a Turčianskeho seniorátu“. **Ing. arch. Ivan Meliš** „Za celoživotné priekopnícke práce pre naše mesto pri ustanovení prvého Smerného územného plánu Žilina, pri založení Útvoru hlavného architekta a presadení prvej pešej zóny v Žiline v rámci bývalého Československa. Za reprezentáciu Žiliny, Slovenska a bývalého Československa v ľahkej atletike a za 12 slovenských rekordov v hode kladivom“. *in memoriam:* **prof. RNDr. Michal Harant** „Za celoživotné výsledky v oblasti vedy, pedagogickej činnosti, za významnú účasť na presídlení a na rozvoji Vysokej školy dopravnej v Žiline a šírenie dobrej povesti školy i mesta Žiliny“. **MUDr. Martin Gavalec** „Za významnú prácu na výstavbe interného pavilónu Žilinskej nemocnice a výchovu novej generácie internistov pre Žilinský región, za spoločensky obetavú činnosť lekára, ľudomila i priateľa hudby v meste Žilina“.

2001: **Mgr. Bohumil Urban** „Za vynikajúce pedagogické výsledky vo výchove koncertných majstrov a husľových virtuózov z regiónu Žiliny. Za propagáciu Žiliny ako hudobného centra Slovenskej republiky“. **MUDr. Jozef Grosmann** „Za zásluhy pri projektovaní, založení a vedení novorodeneckého oddelenia v Žilinskej nemocnici, aplikáciu najmodernejších poznatkov v odbore modernej pediatrie“. **Majster športu Slavomír Chmela** „Za celoživotné výsledky v oblasti spoločenského tanca, horolezectva, jaskyniarstva a rozvoj týchto disciplín v Žiline a jej regióne“.

2002: **Ing. Vladimír Chmelár** „Za založenie Ústavu stavebnej geológie v Žiline, presadenie a realizovanie dôležitých závodov najmä strojárkeho, textilného, stavebného a hutníckeho priemyslu v regióne Žiliny“. **Ing. Ján Tabaček** „Za vytvorenie silnej základne ložiskového priemyslu v Žiline a jej kraji. Za založenie nových výrobných, výskumných, projekčných, investičných podnikov a výstavno-veľtrhového a športového areálu v Žiline“.

2003: **Ing. Dušan Choma** „Za budovanie Váhostavu, zabezpečenie vysokej miery zamestnanosti v Žiline. Za výstavbu areálu Vysokej školy dopravnej v Žiline a nových kapacít guľôčkového, textilného, celulózo-papiernického, energetického a vodohospodárskeho priemyslu v regióne Žiliny. **Ing. Karol Herian, CSc.** „Za budovanie Výskumného ústavu mliekarenskeho, výchovu celého radu pracovníkov pre vedu, pedagogiku a výskum v oblasti potravinárstva v Žiline“.

2004: **Mgr. Anton Kállay**, „Za pozoruhodné výsledky vo výchove mládeže v rámci speváckych zborov v Žiline a na Slovensku, s ktorými dosiahol víťazstvá na medzinárodných súťažiach v Rakúsku, Veľkej Británii, Írsku, Taliansku a Belgicku“. *In memoriam:* **MUDr. Mikuláš Janček** „Za založenie a rozvoj modernej traumatológie, najmodernejších metód ošetrovateľskej techniky pre všetky druhy zranení. Za vodcovskú zodpovednosť vo výchove mládeže v žilinskom skautskom hnutí a pri jeho obnovení po roku 1945“. **RNDr. Ivan**

Janček, CSc. „Za dosiahnuté vedecké výsledky v odbore hygieny a založenie zdravotnej služby v Žiline a jej regióne. Za angažovanosť vo výchove mládeže v rámci skautského hnutia v Žiline a na Slovensku a jeho obnovenie po roku 1989“.

2005: Mgr. Martin Bálik „Za tvorbu nových princípov vo výrobe bábok, ich javiskového priestoru a uplatnenia. Za zavádzanie nových prístupov vo výchove mládeže v školách a divadelných scénach Žiliny“. **Mgr. Vlado Šupka** „Za založenie na Slovensku prvého literárno-dramatického odboru hudobnej školy v Žiline. Za výnimočný osobný príspevok k etablovaniu divadelnej a hudobnej kultúry v Žiline“. *In memoriam:* **Akad. arch. Ferdinand Čapka** „Za zásadný príspevok v oblasti urbanistiky a tvárnosti Žiliny, hlavne v tvorbe objektov železničnej stanice, divadla, tržnice, športového štadióna, elektrárne, Domu odborov, sídla Okresného národného výboru a Mestského národného výboru, Všeobecnej úverovej banky, areálu Vysokej školy dopravnej a sídlisk Hliny I-IV a Hliny VII v Žiline.

2006: Mgr. Ján Lenčo „Za dlhoročnú literárnu činnosť ako vynikajúcemu spisovateľovi a publicistovi. Za obetavé vedenie krajskej odbočky Zväzu slovenských spisovateľov v Žiline. Za reprezentáciu a šírenie dobrej povesti Žiliny a jej regiónu na Slovensku a vo svete“. *In memoriam:* **MUDr. Gejza Kauzál** „Významnému chirurgovi a operatérovi, dlhodobému primárovi chirurgie žilinskej nemocnice. Za vrátenie zdravia tisícom pacientov nášho mesta a stredoslovenského regiónu. Za výchovu celého radu významných chirurgov pre mesto Žilina a nemocnice jeho regiónu“. **Vojtech Jakubík** „Za zásluhy o zriadenie Vyššej hudobnej školy a neskôr Konzervatória v Žiline. Za zásluhy o záchranu žilinského konzervatória pre naše mesto, stabilizovanie jeho odbornej i umeleckej úrovne. Za dlhoročné úspešné vedenie Speváckeho zboru slovenských učiteľov v Žiline“.

2007: RNDr. L. V. Prikryl, CSc. „Za založenie miestneho odboru Matice slovenskej v Žiline. Ako farskému kronikárovi a historikovi za obsiahly výskum a publicistiku vzácných cirkevných osobností a cirkevných zariadení v meste Žilina a jeho regióne“. *In memoriam:* **prof. Vlasta Kristenová** „Za vybudovanie regionálnej a profesionálnej ustanovizne Považského múzea v Žiline z pôvodného Mestského múzea. Za založenie drotárskej expozície ako jedinej svetovej rarity v Považskom múzeu. Za priekopnícku činnosť pre zachovanie kultúrno-historických pamiatok v historickom centre Žiliny“. **Msgr. Tomáš Ružička** „Za rozvoj ekumenického spoložitia katolíkov, evanjelikov a Židov v Žiline. Za rozvoj hospodársko-úverového a bytového družstevníctva s výstavbou 44 rodinných a sociálnych domov v tzv. Ružičkovej kolónii. Za výstavbu kultúrno-výchovných zariadení Katolíckeho a Saleziánskeho domu v Žiline. Za rozvoj nových ovocných sádov v Žiline, Strážove a v Závodí“.

2008: Akad. mal. Zdeno Horecký, „Za obetavú pedagogickú prácu na rozvoji výtvarného školstva Ľudovej školy umenia v Žiline, za unikátne výtvarné stvárnenie prírodných krás a sakrálneho ducha terchovskej oblasti a našej vlasti“. **Božena Lenčová** „Za bohatú a jedinečnú literárnu tvorbu v oblasti slovenských rozprávok poviedok, divadelných a rozhlasových hier pre deti a mládež. Za 35 rokov vynikajúcej práce v hereckom súbore Bábkového divadla v Žiline“. *In memoriam:* **MUDr. Karol Poradovský, DrSc.** „Významnému slovenskému vysokoškolskému profesorovi za mimoriadnu vedeckú činnosť európskeho významu v odbore gynekológie a pôrodnictva a za významnú činnosť v rozvoji tohto vedného odboru v žilinskej nemocnici“.

2009: Ing. Štefan Massányi „Za dlhoročnú vedeckú a výskumnú činnosť v oblasti textilnej chémie. Za mimoriadne rozsiahlu a pre mesto Žilina prospešnú organizačnú prácu vo funkciách v Zbore Žilincov, najmä vo funkcii predsedu“. *In memoriam:* **Štefan Atila Brezány** „Za významnú literárnu, publikačnú, redaktorskú, ekonomickú a osvetovú činnosť“.

Za vytvorenie literárnej družiny a časopisu Postup v Žiline, literárneho združenia SMER a Spolku mladých slovenských spisovateľov v Bratislave“. **Ladislav Árvay** „Zakladateľovi a prvému riaditeľovi Hudobnej školy v Žiline r. 1927 a Vyššej hudobnej školy v Žiline r. 1951 za jeho osobný vklad a úsilie pri rozvoji hudobného školstva a umeleckého života v meste Žilina, za 40-ročnú prácu husľového pedagóga“.

2010: Ing. arch. Viliam Šlopek „Za dlhoročnú prácu na Okresnom národnom výbore v Žiline ako inšpektora pre pamiatkovú starostlivosť, najmä za vymedzenie Mestskej pamiatkovej rezervácie a jej ochranu v čase rekonštrukcie; za pôsobenie v Krajskom pamiatkovom ústave a spracovanie návrhu osvetlenia pamiatok“. **Ing. arch. Štefan Krušínský** „Za celoživotné dielo v oblasti architektúry a urbanizmu pre mesto Žilina, dlhoročné pôsobenie v Stavoprojekte Žilina a hlavne za ochranu a usmerňovanie úprav objektov v Mestskej pamiatkovej rezervácii“. *In memoriam: Dr. Fedor F. Ruppeldt* „Za prínos pri budovaní tváre mesta, za šírenie jeho dobrého mena vo svete a za budovanie duchovného života v meste Žilina“.

2011: Ing. arch. Viera Mecková, Andrej Dvorecký. *In memoriam: Teodor Zvara.*

2012: Mgr. Jozef Hricek, MUDr. Ján Zelník, Mgr. František Babiar. *In memoriam: Andrej Barčík, JUDr. Ján Kempný.*

2013: Ing. arch. Ladislav Rožánek, Mgr. Margaréta Hrdá - Kušcová; *In memoriam: MUDr. Vojtech Spanyol, JUDr. Vojtech Tvrдый.*

Školská skladateľská súťaž o Cenu Adama Plintoviča

(výsledky)

I. ročník (r. 2000): Vytvorenie skladby na verše Š. A. Brezányho, P. O. Hviezdoslava a Š. Pártošovej

1. Lukáš Borzík: súbor 4 piesní pre tenor a gitaru
2. Katarína Goliášová: cyklus 3 piesní „Túžba“ pre alt klavír
2. Andrej Kalinka – za cyklus 3 piesní pre barytón a husle
3. nebola udelená.

II. ročník (r. 2001): Vytvorenie skladby pre organ

1. Róbert Tišťan: Andante sostenuto
2. František Grich: Fantázia
3. Jozef Chabroň: Prelúdium, Fantázia a Toccata
3. Lukáš Borzík: Freska

III. ročník (r. 2002): Vytvorenie skladby

1. Milan Masiarik: Modlitba Pána
2. Katarína Goliášová: Pater noster

3. František Grich: Otče náš
3. Jana Labajová: Pater noster

IV. ročník (r. 2003): Vytvorenie skladby

1. Milan Masiarik: pre Dychové kvinteto
2. František Orem: Tri časti pre dychové trio
3. Jana Labajová: Variácie pre flautu, hoboje, klarinet a fagot

V. ročník (r. 2004): Vytvorenie skladby pre zbor

1. Peter Bažík: Ave Maria
2. Zuzana Kovalčíková: Pán je moje svetlo
2. Zuzana Miklušáková: Miserere
3. Jana Labajová: Ježiš a cudzoložnica
3. Marek Milo: Spievajte Pánovi

VI. ročník (r. 2005): Vytvorenie diela na text Dobšinského rozprávky O kozliatkach

1. Petra Bírová: ... pre klavír a 4 hlasy
1. Kristína Štechová: ... pre husle, violu, violončelo a 4 hlasy
2. Zuzana Kovalčíková: ... pre flautu, klarinet, fagot a 4 hlasy
3. Alžbeta Várošová: ... pre klavír a 4 hlasy

VII. ročník (r. 2006): Súbor skladieb pre detský zbor

1. Alžbeta Várošová: Sedí baba, Zajtra bude nedeľa, Slnko, slnko
2. Róbert Kraus: Smutná, Daj ma mamička do školy, Veselá
3. Cyril Galis: Dupkajú nožičky, Gašpar, Psík

VIII. ročník (r. 2007): Vytvorenie suity pre klavír

1. Cyril Galis: Radosť - pohyb
2. cena neudelená
3. Alžbeta Várošová: Smútok - tanec

IX. ročník (r. 2008): Vytvorenie trojčasťovej skladby pre akordeón

1. Cyril Galis: „Príbeh“ (Skutočnosť z cesty – Život – Odpoveď)
1. Tomáš Vrškovský: Malá suita pre akordeón (1 – 3)
2. Beáta Kubalíková: Tri obrazy zo života umelca (Odhodlanie – Krok do neznáma – Skok nesprávnym smerom)

3. Peter Javorka: Tri miniatúry pre akordeón (Úvod – Valčík – Romanza)

X. ročník (r. 2009): Vytvorenie trojčast'ovej skladby pre zobcovú flautu a klavír

1. Cyril Galis: Tri spomienky (1 – 3)

2. Beáta Kubalíková: Tri kusy pre flautu a klavír (Útek zo zajatia – Návrat – Výsmech)

3. Diana Čornáková: Koncert pre flautu a klavír g mol

XI. ročník (r. 2010): Úprava dvoch ľudových piesní pre miešaný zbor: Za našima humny... – Pole moje, pole ...

1. Diana Čornáková

2. Peter Javorka, Michal Kubáň

3. Tomáš Vrškový

XII. ročník (r. 2011): Úprava dvoch piesní pre jednorodový zbor na básne Milana Rúfusa zo zbierky : „Niesť bremeno a spievať“.

1. Tomáš Vrškový: Čo je to krása

2. Adam Gono, Michal Kubáň

3. Jakub Laco:

XIII. ročník (r. 2012):

1. Marián Štúň:

2. Tomáš Vrškový:

3. Ľuboš Kubizna:

XIV. ročník (r. 2013): vytvorenie skladby obsahovo zameranej na cyrilo-metodské idey, históriu a tradície pri príležitosti 1.150 výročia príchodu svätých Cyrila a Metoda na Veľkú Moravu

1. Jakub Laco: Otčenáš

2. Ľuboš Kubizna: Žiadosť kniežaťa Rastislava; Adam Šiška: Cestou zo Solúna

3. Ľuboš Kubizna: Hommage á Cyril et Metod; Ján Borový: Slavonic Dance

Pamätné tabule a artefakty

Informačné tabule na štátom chránených kultúrnych objektoch v Žiline: V našom historickom meste sa nachádza veľa chránených kultúrnych pamiatok, o ktorých vie len málo občanov. **V centre mesta** ide o 32 objektov v uliciach Horný Val, Dolný Val, Bottova, Hodžova, Hurbanova, Kálov, Národná, Rázusova, Sad SNP, Vurumova. **Na Mariánskom námestí /rínku/** ide o 26 objektov. **Mimo centra mesta** ide o 8 objektov v mestských častiach a prímestských obciach, Bytčica, Bánová, Trnové, Bôrik, nemocnica, Celulózka. **Spolu** ide o

55 až 57 chránených objektov, ktoré treba označiť stručnou informačnou tabuľou pre občanov a turistov.

Realizované pamätne tabule:

- 1. Na pamiatku HORNOUHORSKEJ PRIEMYSELNEJ VÝSTAVY v Žiline, 1.8.-15.9.1903.**

Iniciátor: Ing. Gustáv Krušínský. **Umiestnenie:** Remeselnícky dom (bočná fasáda na ulici Kálov). **Rok odhalenia:** 1993.

- 2. Na pamiatku PRVEJ VÝSTAVY GRUPY UHORSKO-SLOVENSKÝCH MALIAROV v Žiline, august 1903.**

Iniciátor: Ing. Gustáv Krušínský. **Umiestnenie:** Považská galéria umenia (čelná fasáda na Námestí Andreja Hlinku). **Rok odhalenia:** 1993.

- 3. Na pamiatku pôsobenia MINISTERSTVA S PLNOU MOCOUPRE SPRÁVU SLOVENSKA Československej republiky v jeho druhom sídle v Žiline na prelome rokov 1918-1919.**

Iniciátor: Ing. Gustáv Krušínský. **Umiestnenie:** pôvodná budova Hornozemskej ministerskej expozitúry uhorského Ministerstva orby sídliaceho v Budapešti (s pôsobnosťou pre štyri poľnohospodársky menej vyspelé župy vtedajšieho Horného Uhorska do decembra 1918), v ktorej v čase osadenia pamätnej tabule sídlila Poľnobanka, a. s., pobočka Žilina a kde v súčasnosti sídli pobočka UniCredit banky v Žiline (fasáda budovy na Národnej ulici č. 12). **Rok odhalenia:** 1996.

- 4. Na pamiatku POLSTOROČNICE VZNIKU ŽILINSKÉHO KRAJA 1949-1999.**

Iniciátor: Ing. Gustáv Krušínský. **Umiestnenie:** Pôvodná budova Finančného paláca, neskôr sídlo Krajského národného výboru v Žiline (1949-1960), po zrušení Žilinského kraja sídlo Okresného národného výboru v Žiline, po roku 1989 krátko Okresného úradu Žilina, v čase osadenia pamätnej tabule sídlo celoslovenského ústredia Prvej komunálnej banky, a.s. Žilina, v súčasnosti budova Dexia banky Slovensko, a.s. (jej bočná fasáda na ulici Dolný Val).

- 5. Na pamiatku 150. výročia vystúpenia Ľudovíta Štúra a Jozefa Miloslava Hurbana, členov prvej Slovenskej národnej rady a vodcov Slovenského povstania v rokoch 1849-1849, na rínku v Žiline, dňa 4. januára 1849.**

Iniciátor: Ing. Gustáv Krušínský. **Miesto osadenia pôvodnej pamätnej tabule:** zrenovovaný meštiansky dom č. 9 na Mariánskom námestí (ľavý okraj čelnej fasády pod laubňami, na jej styku s čelnou fasádou domu č. 8), t. č. tu visí 9 tabuliek s názvami firiem, ktoré tu sídlia. **Pôvodné miesto umiestnenia kópie pôvodnej pamätnej tabule:** zrenovovaný meštiansky dom č. 9 na Mariánskom námestí (čelná fasáda pod laubňami). Na prizemí tohto domu sa v 19. a 20. storočí nachádzala lekáreň, v minulosti nazývaná „K zlatému orlu“ a neskôr (približne do roku 1950) „U zlatého orla“, od januára 2008 tu sídli žilinská pobočka slovenskej centrály poľskej banky mBank. **Náhradné miesto umiestnenia kópie pôvodnej pamätnej tabule:** pasáž zrenovovaného meštianskeho domu č. 8 na Mariánskom námestí (na stene pasáže asi 10 metrov od vchodu do pasáže spod laubní).

Rok odhalenia pôvodnej pamätnej tabule: 1999. **Rok osadenia kópie pôvodnej pamätnej tabule** (na čelnej fasáde domu č. 9): 2006. **Odhalenie kópie pôvodnej pamätnej tabule:** sa neuskutočnilo.

6. ALEXANDER LOMBARDINI.

Iniciátor: Ing. Gustáv Krušínský. **Umiestnenie:** renesančný jednoposchodový dom na ulici Horný val č. 19, nazývaný „Lombardiniovský dom“ (čelná fasáda). Od druhej polovice 19. storočia v tomto dome bývala rodina Lombardini (do Žiliny sa prisťahovala z Veľkej Bytče) a aj ich syn Alexander. **Rok odhalenia pôvodnej pamätnej tabule:** 2000.

7. KAREL KRYL.

Iniciátor: Ing. Gustáv Krušínský a Ing. Igor Cvacho. **Umiestnenie:** Bábkové divadlo v Žiline, Kuzmányho ulica, dvor za bývalou synagógou (bočná stena vonkajšej časti vchodu do divadla). **Rok umiestnenia:** 2004.

8. Akademický architekt FERDINAND ČAPKA.

Iniciátor: Ing. Gustáv Krušínský. **Umiestnenie:** 6-ty pilier (smerom od Obchodného centra AUPARK) 4-poschodového obytného domu č. 2136/11 na ulici Antona Bernoláka, nachádzajúci sa v strede 245 metrov dlhého priečelia tejto obchodnej triedy Žilinčanmi nazývanej „Bulvár“ na sídlisku Hliny II., v blízkosti sochy Antona Bernoláka. **Rok osadenia tabule:** 2008, december.

Odhalenie tabule: sa nakoniec neuskutočnilo! Začiatkom roku 2009 na otázku podpredsedu Zboru Žilincov Ing. Krušínskeho, kedy by sa mohol zúčastniť jej slávnostného odhalenia, primátor Žiliny Ivan Harman odpovedal slovami: „Keď nebude sneh!“

9. (Nová pamätná tabuľa) Na pamiatku PRIVILEGIA PRO SLAVIS vydaného v Žiline dňa 7.5.1381 kráľom Ľudovítom z rodu Anjou, ktorým boli Slováci zrovnoprávnení v správe mesta.

Umiestnenie: budova „Starej radnice“, Radničná ulica č. 1 (fasáda budovy, oproti vyústeniu Bottovej ulice do Mariánskeho námestia). **Rok umiestnenia:** 1993.

10. Novinár a spisovateľ EMO BOHÚŇ.

Miesto umiestnenia: Pôvodná administratívna budova Pozemných stavieb, národný podnik Žilina. V budove sídli Okresný úrad práce sociálnych vecí a rodiny Žilina (fasáda budovy na ulici J. M. Hurbana). **Rok odhalenia:** 1999.

11. (Zdvojená pamätná tabuľa) Na pamiatku PREMIÉRY PRVÉHO SLOVENSKEHO HRANÉHO FILMU „JÁNOŠÍK“ dňa 3.1.1922 a VZNIKU ŠTÁTNEHO KOMORNÉHO ORCHESTRA ŽILINA dňa 1.1.1974.

Iniciátor: Mgr. Ján Figura, prvý riaditeľ Štátneho komorného orchestra Žilina. **Umiestnenie:** Dom umenia „Fatra“, sídlo Štátneho komorného orchestra Žilina, pôvodne budova kina a divadla nazývaného „Grand Bio Universum“, po II. svetovej vojne sídlo kina „Fatra“, na Vurumovej ulici č. 4 (čelná fasáda budovy pri vyústení Jezuitskej ulice). **Odhalenie tabule:** 1997.

12. Ing. arch. MAXIMILIÁ SCHEER - 2013

Iniciátor: Ing. arch. Stanislav Toman, člen predsedníctva ZŽ a vedúci Sekcie architektúry ZŽ.

Umiestnenie: budova Makyty Púchov, Národná ulica. **Odhalenie tabule:** 2013

Edícia HISTÓRIA ŽILINY

(seriál monografií)

Žilina patrí k najstarším slovenským mestám. Jej územie sa prvýkrát spomína v roku 1208 pod názvom TERRA DE SELINAN, neskôr pod názvami SYLNA a ZILNA. Ako mesto sa prvýkrát uvádza v r. 1312. So snahou priblížiť Žilinčanom históriu mesta, v ktorom žijú, prišiel Zbor Žilincov s iniciatívou vydávať o histórii Žiliny monografie. Projekt pripravený na roky 2001-2020 počíta s 34-mi takýmito publikáciami. Doteraz vyšli:

1. Žilinský rínek – 101 strán, 55 obrázkov, autori: J. Moravčík, P. Štanský, V. Šlopek
2. Kostol sv. Štefana – kráľa – 88 strán, 50 obrázkov, autori: J. Moravčík, M. Škvarnová, Š. Krušinský
3. Moja prvá kniha o Žiline – pre deti, 94 strán, 82 obrázkov, autorka: H. Zjavková
4. Hudobná história Žiliny, 148 strán, 38 obrázkov, autor: B. Urban
5. Zlatá éra žilinskej atletiky, 62 strán, 68 obrázkov, autor: L. Berger
6. Z dejín letectva a parašutizmu v Žiline, 138 strán, 91 obrázkov, autor: M. Pecko
7. Kostol obrátenia svätého Pavla a kláštor kapucínov, 137 strán, 45 obrázkov, autori: Ľ. V. Prikryl, P. Štanský, D. Doricová
8. Šport v Žiline v premenách 20. storočia. 271 strán, 253 obrázkov, autor: P. Bučka
9. Žilina v listinách 1208-1438, 81 strán, 12 obrázkov, autor: R. Marsina
10. Židia v Žiline, 503 strán, 240 obrázkov, autori: P. Frankl, P. Frankl
11. Jazz v Žiline, autor: I. Köhler
12.
13. Periodická tlač a elektronické masmédiá v Žiline, 121 strán, autor: J. Blahovec
14. Slovenská krajina (žilinský denník 1929-1933), 108 strán, 52 obrázkov, autor: J. Blahovec
15. Farský kostol v Žiline, 92 strán, 69 obrázkov, autori: J. Moravčík, K. Zvedelová, M. Marček, T. Janura, D. Doricová

Publicistická činnosť

Členovia v jednotlivých rokoch uverejňovali rôzne príspevky o Žiline (najmä z histórie) v periodikách. Uskutočnil sa aj projekt propagácie zboru prostredníctvom 37-ich celostranových rozhovorov s jeho členmi, 15-tich celostranových materiálov o laureátoch Prestížnej ceny GLS a troch rozhovorov na aktuálne témy. Zbor vyvinul mediálne úsilie proti zbúraniam historickej rímsko-katolíckej fary, realizoval od mája 1996 do marca 2001 „Žilinskú rozhlasovú akadémiu“ v rádiu Frontinus na rôzne témy, týkajúce sa života mesta, literárne relácie o osobnostiach mesta, besedy v Televízii Sever a iné.

Výstavy

Kolektív autorov: M. Pfliegel, G. Krušínský, Závodský a ďalší uskutočňovali od r. 1985 do r. 2003 sériu výstav z histórie mesta „Premeny Žiliny“. Ďalšie výstavy: „Doprava“ - 17 výstav umeleckých fotografií s medzinárodnou účasťou s tematikou dopravy, „100 rokov prvej výstavy uhorsko-slovenských maliarov v Žiline“, „Výtvarná Žilina 94“ - 42 žilinských výtvarníkov, „Okres Žilina, križovatka európskych ciest“ – na Ministerstve hospodárstva SR v Bratislave, „Grafity“ - výchovná akcia pre sprejerov, „Výtvarná Žilina 98 – II. a III. ročník“, „Kráľ – Vrtúlek – Vlkoláček“, „Žilinskí architekti – I. ročník“, „Žilinskí výtvarníci – mladá generácia“, „100 rokov od narodenín architekta Ferdinanda Čapku“.

Školské akcie

Zakladanie tried v školstve s tematikou umeleckých remesiel v spolupráci s Okresným úradom Žilina – odbory: rezbár, umelecký kováč, štukatér, umelecký textil a módna tvorivosť. Literárne akcie a semináre, prezentácie monografií. Verejné besedy: „Ako vrátiť Žiline jej historickú atmosféru“, „450 rokov od žilinskej akadémie po vznik Vysokej školy dopravnej v Žiline“, „Umelci svojmu mestu“, „Konceptia staromestských slávností“, „Konceptia rekonštrukcie Námestia Ľudovíta Štúra“, „Dejiny architektúry v Mestskej pamiatkovej rezervácii Žilina“, „Rekonštrukcia MPR a podchodu pod železničnou stanicou k športovému areálu Žiliny“. Vedecká konferencia k dôležitým výročiam Žiliny. Prezentácia vydaných monografií v rámci edície História Žiliny a iné.

Staromestské slávnosti v Žiline

Konceptia a projekt spracovaný Ing. Štefanom Massányim, schválený členskou schôdzou Zboru Žilincov v septembri 1994. Projekt odovzdaný mestu Žilina na jar 1995. Prvé a druhé Staromestské slávnosti (1995-96) sa konali na Štúrovom námestí. Usporiadatelia - Zbor Žilincov, Regionálne kultúrne stredisko (RKS) a Živnostenské spoločenstvo Žilina. Jadrom programu boli žilinské trhy, kultúrny program žilinských umeleckých škôl, súťaž základných škôl „Po stopách dejín Žiliny“. Organizátori: Zbor Žilincov, RKS, Živnostenské spoločenstvo Žilina, školy (SOU a SPŠ), konzervatórium, Základná umelecká škola Š. Árvaya v Žiline, Živena, Centrum voľného času, Štátny okresný archív, Slovenská obchodná a priemyslová komora, Okresný úrad Žilina. V roku 1997 prevzalo mesto Žilina financovanie a úlohu hlavného usporiadateľa Staromestských slávností. Pod heslom „Občania svojmu mestu“ stali sa účastníkmi programu 35 spoločenských a školských organizácií. Usporiadanie slávností sa koná každý rok v júni, keď končí školský rok, počasie v Žiline je stabilné a začína sa turistický ruch.

Ekumenické modlitby za naše mesto

Po prvýkrát sa konali v sirotárskom Kostole Obrátenia sv. Pavla v roku 2003, organizátorom je EKUZA, ekumenická spoločnosť cirkví v Žiline v spolupráci so Zborom Žilincov. Program: „Dialóg lásky človeka so Stvoriteľom“ naplňajú cirkvi – apoštolská, adventistov 7. dňa, bratská, evanjelická, gréckokatolícka, rímskokatolícka, kresťanské zbory a židovská náboženská obec.